

Boqiy fikr

Ishga yangicha yondashish,
oddiy odamlarning dardi va
tashvishi bilan yashash,
fidoyilik va jonkuyarlik
ko'satish ijro hokimiyatining
barcha bo'g'indagi rahbar va
mutasaddilar faoliyatining
asosiy mezoniga aylanishi
zurur.

Shavkat MIRZIYOYEV

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqsa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2017-yil 29-noyabr, chorshanba № 95 (9056)

ТАЛАБЧАНИЛКИ, ТАРТИБ-ИНТИЗОМ, МАСЪУЛИЯТНИ КУЧАЙТИРИШ – ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Раислигига 28 ноябр куни Вазирлар Маҳкамаси фаолиятини таомиллаштириши ва иш самародорлигини ошириш, Баш вазир ва унинг ўринbosарлари, департаментлар мурдлари, вазирлар, кўмита ва компаниялар раисларининг шахсий масъулиятини кучайтириши билан багишлган юйилиши ўтказилди.

Юйилишда Баш вазир ва унинг ўринbosарлари, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, вазирлик, идора ва хўжалик бирлашмалари раҳбарлари иштирок этди.

Юйилишда Президентимиз кайт этигандек, бугунги кунда ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳа ва тармоқларида кенг кўламли ислоҳотлар изчил амалга оширилмоқда. Халқимизнинг фидокорона меҳнати билан ижобий самараларга эришилмоқда. Шу билан бирга, аҳолини безовоз килаётган кўпгина муаммо ва камчиликлар ҳам ўз ечи мини кутиб турибди. Одамларимиз эртага ёки узок келажак эмас, балки бугун яхши яшашни, муносаб ҳаёт кечиришни истайди. Шунинг учун биз олиб бориляётган ислоҳотларни жадаллаштиришимиз, уларнинг сифати ва самародор-

лигини янада оширишимиз зарур, деди давлатимиз раҳбари.

Шавкат Мирзиёев ўз сўзида кун тартиbidagi масалага чукур таҳдил асосида тақнид ёндашиб, асарият раҳбарлар томонидан тартиб-интизом ва масъулиятин бўшаштириб юборилгани, улар ўз фаолиятини замон талаблари асосида ташкил эта олмаётгани, хизмат вазифасига лоқайдилар ва бепарвонли билан муносабатда бўлаётгани каби холатлар умумий таънижадорликка салбий таъсир кўрсатаётганини таъкидлади.

Мана, яқинда иш фаолиятимизга бир йил тўлади, ахолимиз, бизга катта умид ва ишонч билдирган халқимиз олдида амалий ислоҳотимиз билан ҳисоб берадиган вақт келди. Ишга янгича ёндашиб, оддий одамларнинг дарди ва ташвиши

билан яшаш, fidoyilik va жонкуярлик кўрсатиш ижро хокимиyatining барча бўгинданги раҳбар ва мутасаддилари фаолиятингин асосий мезонига айланishi зарур, деди Президентимиз.

Очиқ тан олиш кераки, биз ўз олимимизга кўйган, эл-юртимиз кутаётган натижаларга ҳали тўла эриши олганимиз йўқ. Бу борадаги ишларни фаоллаштириш, янги босқичга кўтариш мақсадида 27 ноябр куни "Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси фаолиятини таомиллаштиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Президент карори кабул килини.

Ушбу қарорга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Баш вазiri ўринbosарлари, ҳукumat аппарати таркибий бўлинмалари раҳбарларининг самарали ва натижали ишни таъминлаш, уларнинг шахсий масъулиятини кучайтириш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг ижро этувчи тузилмаси қўйта шакллантирилиб, янги комплекслар ва вазирлик ташкил этилади.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БИРИНЧИ
ПРЕЗИДЕНТИ, БУЮК ДАВЛАТ ВА СИЁСАТ
АРБОБИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ
ТАВАЛЛУДИННИНГ 80 ЙИЛЛИГИНИ
НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА**

бунёд этилган мақбара мажмуасини очиши;

Карши шаҳрида Ислом Каримов хотирасига бағишлаб ҳайкал ўрнатиш ва тантанали очилиш маросими ни ўтказиш;

"Ўзбекино" Миллий агентлиги томонидан Ислом Каримов ҳаёти ва фаолияти хакида ҳужжатли фильм яратиш;

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан "Ўзбекистон" нашриётматбаа ижодий уйидаги "Ўзбекистон Республикаси"нинг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов номидаги илмий-маърифий ёдгорлик мажмуаси, Ислом Каримов номидаги Республика хайрия жамоати фонди, Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда кенг жамоатчиликнинг Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти таваллудининг 80 йиллигини нишонлаш (кейинги ўринларда юбилей тадбирлари деб аталади) тўғрисидаги таклифи мавзуллансан.

2. Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов таваллудининг 80 йиллигини нишонлаш бўйича ташкилий кўмита (кейинги ўринларда Ташкилий кўмита деб аталади) таркиби иловага мувофиқ тасдиqlансин.

3. Ташкилий кўмита ушбу санани нишонлаш бўйича тадбирлар режасини иккى ҳафта муддатда ишлаб чиқсин.

Тадбирлар режасида куйидагилар назарда тутилсин:

2018 йил январь ойида Самарқанд шаҳрида Ислом Каримов хотирасига атаб

(Давоми 2-бетда.)

Фаол ва изланувчан олимлар тақдирланди

Пойтахти-
мизда жаҳон
илем-фани
ривожига
муносаб ҳисса
кўшаётган
фаол ва изла-
нувчан олим-
ларни тақдир-
лаш маросими
бўлиб ўтди.

лари ва илмий-тадқиқот муассасалари раҳбарлари, илмий ходимлар, профессор-ўқитувчилар, ёш олимлар қатнашди.

(Давоми 3-бетда.)

Болалар адабиёти – ҳелажак адабиёти!

Шу ўринда болалар адабиёти билан шугулланмоқчи бўлган ука-сингилларимга бир гапни айтиб ўтмоқчиман: болаларни тинглаш керак...

Сабабсиз дарс
қолдираётган ўқувчи
фаол таълим жараёнига
қайтарилимоқда

5-бет

8-9-бетлар

11-бет

«2» кўйган айбордоми ёки...
бажро олган?

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
Қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИННИГ
БИРИНЧИ ПРЕЗИДЕНТИ, БУЮК ДАВЛАТ ВА
СИЁСАТ АРБОБИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ
КАРИМОВ ТАВАЛЛУДИННИГ 80 ЙИЛЛИГИНИ
НИШОНЛАШ ТҮГРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда.)

2018 йилнинг 1-чорагида "Ислом Каримов хотирасига бағишинланган энг яхши иммий оммабоп мақола" танловини якунлаш ва унинг голибларини тақриллаш;

тахлими мусасасалари, ҳарбий қисмлар, меҳнат жамоалари ва маҳаллаларда танили адиб ва олимлар, тури соҳа мутахассислари иштирокида ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти хотирасига бағишинланган учрашувлар ташкил этиш.

4. Ислом Каримов номидаги Республика хайрия жамоат фонди томонидан "Ислом Каримов — мустақил ўзбекистон асосчиси" китобальбоми нашрга тайёрлангани маълумот учун қабул қилинсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги юбилей тадбирларида хорижий меҳмонлар, олимлар ва эксперлар иштирокини таъминлашда хамда уларга республикага кириш визаларининг консулилар ва бошқа йигимлар ундирилмасдан расмийлаштирилишида амалий ёрдам кўрсатсин.

6. "Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси, "Ўзбекистон темир йўллари" акциядорлик жамияти юбилей тадбирларида тақлиф этилган хорижий

мехмонлар учун республика ички катновларига йўл чиптларини банд қилиш ва сотиб олиш, уларни мамлакатимиздаги ҳалларга аэропорт ва темир йўл вокзаларининг VIP заллари орқали кути олиш ва кузатишни таъминласин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги юбилей тадбирларини ўз вақтида ва ушоқолик билан ўтказиш учун зарур маблаф ажратсан.

8. Қорақалпогистон Республикаси Вазирлар Конғаси, вилоятлар Тошкент шаҳар ҳокимларини ушбу қарорнинг 3-бандида назарда тутилган юбилей тадбирларини ўтказиш бўйича зарур ташкилий чора-тадбирларни икки хафта муддатда ишлаб чиқсан ва уларнинг ўз вақтида амалга оширилишини таъминласин.

9. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси ва бошқа оммавий ахборот воситаларига юбилей билан боғлиқ тадбирларни кенг ёритиш тавсия этилсин.

10. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш ўзбекистон Республикасининг Баш вазири А.Арипов ва Ўзбекистон Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси Х.Султонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Тошкент шаҳри,
2017 йил 27 ноябрь

Ш.МИРЗИЁЕВ

"Ёшлар поезди" Сурхондарёда

Сурхондарё вилоятида Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ташаббуси билан Конституциямиз қабул қилинганинг 25 йиллигига бағишиб "Ёшлар поезди" тарғибот акцияси ўтказилди.

Президентимизнинг 2017 йил 5 июнда "Ёшларга оид давлат сиёсати самараордлигини ошириши ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини кўллаб-куватлаш түгрисида"ги фармонига мувофиқ ўтказилган акция ўйнеклизларни мамлакатимиздаги юз берабётган ўзгариш ва янгалиншлар билан яқиндан танишириш, уларда юрт таракқиётига дахлорлик түйгусини мустаҳкамлаш, ижтимоий ҳимояга мухтоҳ оиласлар ва ногиронларни кўллаб-куватлаша хизмат килимокда.

Таникли олимлар, кино ва театр актёrlари, спортчилар, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаоларидан иборат тарғибот гурухи аъзолари вилоят маркази ва туманларда, олис ва чекка худудларда, олис ва чекка худудларда,

да бўлиб, аҳоли, жумладан, ёшлар билан учаради. Дилдан мулокот қилиб, мамлакатимизда эришилаётган улкан ютуқлар, тинч, обод турмуш ва ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол улгайши учун замонавий шароит яратишида Конституциямизнинг алоҳида ўрни борлигини ҳайтӣ мисоллар билан тушунтириб берди. Таълим мусасасалари, ҳарбий қисмларда ёшларнинг изланиш ва интилишлари билан қизиқиди.

Бойсун туманиндағи 6-мувиқида ва санъат мактаби, Бойсун агросаноат касбхунар коллежида бўлиб ўтган очик мулокотлар иштирокчиларда катта таассурот қолдириди. Тоғли туман ёшлари яратиб берилсаётган ютуқларни тинглаб, саволларига жавоб бердик.

итлар уларда Ватангана мухаббат, миллий қадриятларни мизга хурмат түйгусини янада юксалтираётгани хамда обод ва озод ўзбекистонга муносиб фарзанд бўлиб улгайшига давват этаётганини ўзгача фарҳ билан таъқидиди.

- Бойсунлик тенгдошларимда тоғли ҳудудга хос шижоат ва қатъият борлиги, уларнинг теран фикрлаши мени ҳайратга солди, - дайди Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек

тили ва адабиёти универсиитети таълабаси, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаоли М.Ҳабибулаев. - Уларнинг савиими түйгулари, излашиллари ҳар қанча таҳсинга лойик. Улар мақсад ва интилишларига эришиши учун озигина турткы керак, холос.

Вилоятнинг бошқа ҳудудларидаги ёшларнинг орзу-интилишлари ҳам бизда катта таассурот қолдириди. Тадбирларда йигит-қизлар эришаётган ютуқларни тинглаб, саволларига жавоб бердик.

Дуч келаётган муаммолари ни биргалиқда ечиш чораларини кўрдик.

Шундай очик мулокот ва Асосий қонунимизнинг мазмун-моҳиятига бағишинланган тарғибот тадбирлари Термиз шаҳри, Узун, Сариосиё, Денов, Олтинсой, Шўрчи, Кизирик ва бошқа туманларда ҳам бўлиб ўтди. Таълим мусасаларида "Китоб тарғиботи" акцияси ўтказилиб, китоблар тўпламлари топшириди. Ҳарбий қисмлардан бирида Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг бошлангич ташкилоти тузилди. Туманларда имконияти чекланган ёшлар, якка тартибида таълим олаётган ўкувчилар ҳолидан хабар олиниб, маънавий кўллаб-куватлашди, кизиқарли бағдий китоблар совфа қилинди. Термиз шаҳридаги 12-Меҳрибонлик ўйига совфа-саломлар берилди.

Х.МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухабри

ТАЛАБЧАНЛИК, ТАРТИБ-ИНТИЗОМ, МАСЬУЛИЯТНИ КУЧАЙТИРИШ – ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИYАТИНИ ТАЪМИЛASHНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Карорга биноан Вазирлар Маҳкамаси тузилмасига Ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринbosari – Инвестициялар, инновацион ривожлантириш, эркин иктисодий ва кичик саноат зоналари фаолиятини мувофиқлаштириш, туризм масалалари комплекси, Ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринbosari – Таълим, соғлиқи саклаш, экология, атроф-муҳитни муҳофоза қилиш, жисмоний тарбия ва спорт масалалари комплекси раҳбарлари лавозимлари киритилди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг Инновацион ривожлантириш вазирлиги ташкил этилди.

Бизнинг саҳоватли замонимиз ерости ва ер усти бойликларига, инсон ресурсларига, билимли ва юқори маҳакамаларни амалиётга кенг жорий этиши билан узвий боғлиқ эканини таъқидлади. Ва айни шу масадада Ўзбекистон Республикасининг Инновацион ривожлантириш вазирлиги ташкил этилганга aloҳида тўхталиб ўтди.

Бизнинг саҳоватли замонимиз ерости ва ер усти бойликларига, инсон ресурсларига, билимли ва юқори маҳакамаларни амалиётга бой. Лекин, афуски, биз мана шундай улкан салоҳиятимиздан унумли ва самарали фойдалана олмаяпмиз, деди Шавкат Мирзиёев.

Ийилишда иктисодиёт соҳа ва тармокларининг барқарор ривожланшини таъминлаш, жумладан, катъий пулвалоти сиёсатини юритиш, эркин иктисодий ва кичик саноат зоналари фаолиятини кучайтириш, хорижий инвестицияларни кенг жалб этиши, замонавий саноат корхоналари барпо этиши, янги иш ўринлари яратиш, маҳаллий бюджетларнинг даромад базасини кенгайтириш, самарали солик сиёсатини шакллантириш, бюджет маблагларидан максади фойдаланиш, давлат статистики тизимини такомиллаштириш каби масалалар атрофличка муҳокама килинди.

Шунингдек, давлатимиз раҳбари таълим, соғлиқи саклаш, туризм, экология ва атроф-муҳитни муҳофоза қилиш, маданият ва санъат, жисмоний тарбия ва спорт, ёшлар ва хотин-қизлар масалалари билан боғлиқ вазифаларга ўтибор қаратди.

Йиғилишда Президентимиз жорий ийilda амала оширилган ишларни чукур таҳлил қилиш асосида эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш, йўл кўйилган камчиликларининг таҳорламаслиги учун барча зарур чораларни кўриш, айни пайтада 2018 йилнинг биринчи чорагида бажариладиган аниқ вазифалар бўйича тегишилларни таъминлаштириш таҳсинга ўзи такозо этилди.

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистонни ҳар томонлама ривожлантириши, халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини ошириш масаласи биринчи навбатда илм-фан, юқсак технологи-

ЎЗА

Ёшлар – келажак бүнёдкори

Ёшлар тарбияси барча замонларда ҳам энг муҳим, инсоният келажагини белгиловчи масала бўлган ва шундай бўлиб қолади. Шу боис мамлакатимиизда ёшлар камолоти масаласига алоҳиди эътибор қаратилмокда.

амалга ошириш белгиланган. Бугунги кунда Ўзбекистонда тарихий ўзарисишилар, тъбир жоиз бўлса, илгари мисли кўримлаган ислоҳотлар жарёнин чекмочоди. Жамиятимизда амалга оширилаётган ислоҳотлардан кўзланган мақсад — "Инсон манфаатлари хамма нарсадан устун", деган олиjanоб тамоили устувор бўлган демократики давлат ва адолатли жамият барпо этишдир. 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ри воjлентиришинг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегигиси ислоҳотлар самараదорлигини янада ошириш, давлат ва жамиятни хар томонлами ўйғун ва жадал ри воjлентириш учун шароит яратиш, барча соҳаларни монандишишади.

дернизация күлиш ва эркинлаштиришдек мақсадларга хизмат килаётir.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан бошланган икътисодий сиёсат замирида "халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади", деган ёндашув ётган, айникса, оддий одамлар қалбидагунидан шукronали, эртанин кунга ишонч туйгусин мустахкамламоқда. Негаки, ҳар бир инсон яхши яшаш, орзу-хавас кўриш, меҳнатига яраши даромад топиш учун иш шароитига эга бўлишини хоҳлади. Демак, улар, албатта, шундай табиий истак ва интилишни сиёсат даражасига кўтагран шахс ва давлатни кўллаб-куватлайди.

 Yoshlarga oid davlat siyosati – amalda

Президентимизнинг 2017 йил 5 июлдаги „Ёшларга оид давлат сиёсати самараодорлигини ошириш ва ўзбекистон ёшлар итифоуи фаолиятини кўллаб-куватлаш тўғрисида“ ги фармони ва 18 июлдаги „Ўзбекистон ёшлар итифоуи фаолиятини такомиллаштиришга доир комплекс чоратадбирлар тўғрисида“ги қарори асосида ёшларнинг хукуқ ва манфатларини химоя қилиш, уларни ҳар томонлама кўллаб-куватлаш ва рағбатлантириш максадида Навоий кон-металлургия комбинатидаги ўзбекистон ёшлар итифоуи

лар ва жиҳозлар“, Ноёб ва радиоактив металлар рудаларины қазиб олиш, қайта ишлаш техникиаси ва технологияси“ каби йўналишлар учун кафедра Филиаллари ташкил этилди. „Навоийзот“ акциядорлик жамиятида „Кимёвий технология“ кафедраси, „Навоий иссиқсиёз электр станцияси“ акциядорлик жамияти ва „Навоий худудий электр тармоқлари корхонаси“ акциядорлик жамиятида „Электр энергетика“ кафедраси филиаллари очилди. Би ишлар ўзининг ижобий самарасини беради.

етакчилар кенгаши раиси, Марказий кон бошқармаси, Шимолий кон бошқармаси, Жанубий кон бошқармаси, За-рафшон курилиш бошқарма-си, 5-кон бошқармаси, 1-Гидро-металлургия заводи ва Навоий машинасозлиги заводида бошлангич ташкилдан етак-чилари учун биттадан штат биллиги ажратилиди.

Шаларни техникага оид касбларга йўналтириш ишларини кучайтишини давнинг ўзи такозо этмоқда. Иккисидёт ривожи учун мазкур соҳага ихтисослашган кончи, меҳаник, дастурчи, маркшайдер каби мутахассисликлар бўйича ёш кадрларга этиёб бор. Бу кадрларни биз Навий давлат коннилик институтига тайёрламоддамиз. Бугунги кунда институтда 12 бакалавр ва 8 магистратура йўналишида мутахассислар тайёрланмоқда.

Институт 1995 йилда ташкил этилган бўлса-да, якин йилларгача унинг янги биносини куриш пайсалга солиб келинган, лаборатория базаси жуда ночор ахволда эди. Ўқув жаҳранинг эски биноларда олиб борилиларди. Биз ба масалани атрофлича ўрганиб чиқиб, биринчи навбатда, талабаларнинг институтда олган назарий билимни амалиётда кўллаши учун комбинат бўлинмаларида ихтисослик кафедралари филиалларини ташкил этишига киришади. Киска даврда Навоий машинасозлик заводи, 1-Гидрометаллургия заводи, 5-кон бошқармасида "Металлургия", "Технологик жаҳрёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва бошқариш", "Технологик машина

Шавкат Мирзиёевнинг қарори билан 2017-2018 ўкуй илиидан Навоий давлат кончилик инсититутида 6 йўналиш бўйича маҳсус сиртқи бўлим очилди ва дастлабки қалдирғочлар — 90 нафар ёшларимиз талабалик баҳтига мусяссар будди.

Яна бир масалага алоҳида тұхталыб үтиши жоиз деңгелеман. Бир пайтлар комбинат эшигидан киролмаган маҳаллий ёшлар бугун комбинатнинг энг катта таянчи, сунянидир. Хозирға күнда комбинатда меҳнат киляёттани ишициларнинг 93 фоизига яқини, раҳбар кадрларнинг 90 фоиздан ортига ҳамда мутахассисларнинг 88 фоизини маҳаллий кадрлар ташкил этәйттани мамлакатимизда маҳаллий мұхандис кадрларни тайёрлаш борасида узоки ўйлаб олиб борилған сиёсат нағијасидир. Комбинатда фолият олиб бора-ёттани ишициларнинг үртана ёши 37 ёш бүліп, 30 ёшгача бұлған раҳбар да мутахассислар улуғынан 32 фоизге тікшір көлемде

ши 32 фоизга түрли мөлкөд. Эшлар мекнат фаолияти давомида юкори лавозимга күтарилиши учун барча имкониятни яратып бериш, күркмасдан раҳбарлик лавозимига таклиф этиш зарур. Негаки, Президенттимизнинг билим ва салоҳиятни ёш раҳбарларда тажриба етариғи бўлмаса, уларга ўзим ўргатаман, деган сўзлари бизга дастуриламал бўлиши керак. Замонавий фикрлайдиган ва шижаотли ёш раҳбарларни тарбиялаш, уларга тажриба ўргатиш, энг муҳими, ислогоҳтлар фалсафасини онгу шуурига сингдириш соҳа келадигани қандай бўлишини таъминлайдиган мумкин омиллар. Бугун комбинатда мекнат килаётган ҳар бир ёш, биринчи навбатда, амалга оширилаётган ислогоҳтлар юсак самаралар берисига ишонади. Шундай экан, бўлажак раҳбарларга нафакат замонавий техника ва технологияларни бошварлини ўргатиш, балки уларни одамлар билан мулоқот килиш, ишчиларга мекнат ва дам олиши учун муносаб шароит яратиш йўлида доимо қайтурадиган, қисқача айтганда, ҳалқ дарду ташвиши билан яхшидиган инсонларни килиб таъбиқидиганни зарур.

килиб тарбиялашмиз зарур.
Кувондик САНАКУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати
аъзоси, Навоий кон-
металлургия комбинати
бош директори,
Ўзбекистон Қаҳрамони.

Фаол ва изланувчан

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Фан ва технологиялар агентлиги бош директори М.Болтабоев ва бошқалар мамлакатимизда илм-фани ривожлантириш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва модернизация килиш, илгор технологияларни кенг татбиқ этиш, олимларниң меҳнати-ни муносиб рағбатлантириш борасида кенг кўламли ислоҳотлар амалга оширилаётганини таъкидлади.

Юртимизада илк бор ўтказилетган мазкур тадбир ҳам замонавий талабларга жавоб берадиган илмий-тадбирчиликоттарни күлләб-куватлашга, ёш илмий кадрларни бу жараёнга кенг жаһл этиш ва ююри натижаларга эришган олимларни рағбатлантириш-га хизмат киласы.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамасининг фармойишига асосан,
АКШнинг «Clarivate Analytics» компани-

ОЛИМЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

ясининг "Web of Science" халқаро илмий-таҳлилжиз электрон маълумотлар базасига жорий йилингиз 1 юниодан мамлакатимиз ҳам обуна бўлди. «Clarivate Analytics» компанияси турли давлатларда йилингиз энг яхши фан етакчиларини аниқлаш максадида ташлов эълон қилиб, энг яхши натижаларга эришган, "Web of Science" халқаро базасига мақалалари киритилган олимпияларни рағбатлантириб келади.

Номзодлар мамлакатимиздаги ойлы таълим ва илмий мусассасаларда фаолият юритаётган олимлар хисобланади. Уларнинг илмий ишлари “Web of Science” халқаро илмий-таҳлилий электрон маълумотлар базасига кирган илмий нашрларда сўнгти 10 йил ичидаги илмий мақолаларнинг сони ва уларга келтирилган ҳаволалар асосида баҳоланди.

Такдирлаш маросимида биринчи, иккинчи ва учинчи ўрнини кўлга киритган олимлар маддий рағбатлантирилди. «Энг яхши аёл тадқиқотчи», «Энг яхши ёш олим», «Энг яхши илмий журнал», «Энг яхши олий таълим мусассаси», «Энг яхши илмий-тадқиқот мусассаси» номинациялари бўйича голиблар фаҳрий ёрлиқ ва кимматбаҳо совғалар билан тақдирланади.

Фанлар академиясынин Астрономия институты етакчи илмий ходими Ахмаджон Абдулжабборов астрономия сохаисида самарали фаолият юрита-ётган ёш изланувчан олимлардан бири. У астрофизика сохаисида нафасат мамлекатимиздаги, балки Германия, Чехия, АҚШ, Хитой сингари давлатларнинг нуғузли итимай мусассалаттар таддикти олимларды билан ҳам ҳамкорликда илмий изланишлар

олиб бормокда. Ёш олимнинг 40 дан ортик илмий мақолоси жаҳоннинг етакчи илмий журналларди чоп этилган. Олимнинг изланишари юкори баҳоланиб, бугунги тадбирида “Энг яхши ёш олим” номинациясида голиб, деб топилди.

— Бугунги тадбир ҳам юртимизда биз, ёшларни ҳар томонлама кўллаб-кувватлаш, ёшларга кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрликнинг яна бир на-

мұнасицир, — дейді А.Абдужабборов. — Бизга яратылған چексіз имконияттар нафакат мамлакатимизда, балқи бутын дүнёда имлий салохияттынан намоён этишиմизга замин яратмок-да. Бизга билдирилған ишончны оқлағ, келажақда астрофизика соxa-си бүйіча аждадорларымызға мұносиб изодш бўлишига харакат қиласми.

Гүзәл САТТОРОВА,
ҮзА мухбири

Ўзбекистоннинг бебаҳо маънавият хазинаси дунё жамоатчилиги эътиборида

Пойтахтимизда 28 ноябрь куни «Замонлар чорраҳаси: ўтмишнинг буюк мероси — маърифатли келажак пойдевори» мавзууда ҳалқаро медиа-форум бошланди.

Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлигига, Ўзбекистон Фанлар академияси, ЮНЕСКО ҳамда Конрад Аденauer номидаги жамгарманинг (Германия) мамлакатимиздаги ва колатхоналари ҳамкорлигига ташкил этилган ҳалқаро анжуманда сенаторлар, депутатлар, вазирлар, ва идоралар раҳбарлари, дунёдаги етакчи музей, кутубхона, имлй институтлар, ҳалқаро ташкилотлар вакиллари, олимлар ва эксперталар иштирок этмоқда.

Ўзбекистон заминидан этишиб чиқкан буюк алломалар инсоний тамаддунига улкан хисса кўшгани тарихдан маълум. Улар яратган нодир асарлар бугун ҳам маънавий ҳаётимизнинг асоси, фундаментал тадқиқотлар ва имлй изланишлар учун манба бўлиб хизмат килимокда.

Медиа-форумнинг очилишида Ўзбекистон Республикаси Олий Маъжлиси Сенати раисининг биринчи ўринbosari C.Сафоев, маданият вазирини ўринbosari K.Оқилова, Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президентини B.Абдухалимов, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси бошқарувчи раиси F.Абдухалимов, ЮНЕСКОнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси раҳбарни вазифасини баҳарувчи D.Бадарч мамлакатимиздаги тарихий-маданий меросини ҳар томонлама чукур ўрганишга алоҳиди аҳамият қартилаётганини таъвидлади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан буюк алломаларимизнинг имлй-маънавий меросини асрар-авайлаш ва чукур ўрганиш бора-

сида кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Бунда давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 24 майдаги «Қадими ёзма манбаларни саклаш, тадқиқ ва тарғиб килиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирларни тўғрисидаги қарори дастурламал бўлмоқда.

Ўзбекистоннинг бой маданий меросига оид нобб манбалар дунёдаги кўллаб музейлар, имлй-тадқиқот институтлари, галереялар ва архив фонdlariда сакланмоқда. Уларни излаб топиш ва ҳалқимизга етказиши мақсадида «Ўзбекистон маданий мероси» медиа-лойҳаси доирасида саломли ишлар амалга оширилмоқда. Ҳалқаро форум доирасида лойҳанинг «Шарқ ёзма ёдгорликлари дурданалари» номли янги туркumни тақдимoti ўтказилди.

Россия Фанлар академиясининг Шарқ кўлъемалари инститuti ва Франция миллий кутубхонасида сакланётган «Катта Лангир Куръони», «Мъерожнома», «Темур тузуклари», «Девони Ҳусайн Бойқаро», «Равзатус-Сафо» (Поклик бояги) кўлъемаларининг факсимиле нусхалари Ўзбекистонга топширилиш тадбирнинг мухим воqeasi бўлди. Ушбу нусхалар кўлъемаларининг аслига жуда яқин, олтин қорламали қозоғда битилган.

— Ушбу асарлар Шарқ уйғониши даврининг бебаҳо науманаларидир, — дейди Ўзбекистон Фанлар академияси Абу Яхон Беруний номидаги Шарқшунослик инститuti имлий ходими Комилхон Рахимов. — «Катта Лангир Куръони» VIII аср охирларида куйғи-хижоий таҳтида битилган, дунёға машҳур «Усмон Мұсҳафи»нинг нодир нусхаларидан. Темурийлар суполаси вакили

Хусайн Бойқаро қаламига мансуб «Девони Ҳусайн Бойқаро» нафис миниатюрапал билан безатилган. Тарихи Мирхондинг «Равзатус-Сафо» асарида пайамбарлар, Шарқда ҳукмронлик килган суполалар тарихи хикоя килинади. Ушбу лойиха Президентимизнинг нобб тарихий-маданий меросимизнинг манналарини Ватанимизга қайтириш борасидаги хайрли ташаббуслари доирасида амалга оширилаётгани кувонарли.

Шу йил май ойидаги «Ўзбекистон маданий мероси — ҳалқлар да давлатлар ўтасидаги мулокотта йўл» мавзуудаги ҳалқаро имлй-маданий конгрессда «Ўзбекистон маданий мероси дунё тўпламларидаги лойҳасининг ил такдимoti ўтказилган эди.

Анжуманда ўшбу туркumга киравчи навбатдаги бешта китоб-альбом тақдимoti бўлбай ўтди. Мазкур тўпламлар ўзбекистоннинг бой маданий мероси дурданалари ҳақида хикоя қўлади. Хусусан, VI жилд Россиянинг M.Глинка номидаги музейди сакланётган юртимизнинг нобб мусики асабоблари ва нота ёзувларига багишланган бўлса, VII жилд Россия Фанлар академияси Шарқ кўлъемалари инститuti ёзма мероси тўпламларидан жой олган қимматбахо ёдгорликларимизга оид маълумотларни тақдим этиди. Санкт-Петербургдаги Давлат Эрмитажи, Давлат тарихи ҳамда Бутунrossия амалий безак ва ҳалқ санъати музейларидаги ҳалқимиз маданияти ва тарихи билан боғлиқ экспонатлар тўпламнинг VII ва X жилларидан ўрин эталаган. И.Савицкий номидаги Кораллопистон сакланётган юртимизнинг маданий меросга багишланган альбом (IX жилд) илк бор чоғ этилди. Китоб Түркистон авангандарининг нобб асарларни ҳақида гувоҳлик беради.

Тадбирда ўшбу тўпламлар 49 мам-лакатдан келган 136 музей ва кутубхона вакилларига топширилди.

АКШнинг Hofstra университети профессори А.Наймархининг кайди этишича, мазкур ирик медиа-лойҳаи Ўзбекистон маданий меросини дунёга кенг ёйиш, ҳалқаро маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаша хизмат қўлади. Шу маънода, лойиха қарорларини янада кенгайтириш, янги нашрлар тайёрлаш устидаги ҳамкорликни давом этишиш зарур.

Тадбирда 2018 йилда чол этилиши режалаштирилган китоб-альбомлар ва фильmlар ҳақида ҳам маълумот берилди. Китоблар Ўзбекистон, Буюк Британия, Россия, Франция, Туркия ва Япониядаги фондларда сакланётган, юртимизнинг нодир осори-атикларига багишланади.

Медиа-форумнинг биринчи кунида ўзбекистон худудида турли маданиятилар ва бадий анъаналар, жаҳон колекцияларидаги ҳақида санъати каби мавзуларда маъруслар тингланади. Япониялик олимларнинг музей экспонатлари ёшини аниқлаш бўйича янги технологиялар ҳақидаги тақдимoti иштирокчиларда қизиқиши ўфтоди.

Россиянинг «Культура» телеканали томонидан тақдим этилган «Ўзбекистон: қашш итилган синоатлар» ҳужжатли фильмни қатнашчиларда катта тасасурт қолдириди. Ўтган асрнинг 20-йилларидаги мамлакатимиздаги ёзб олинган нобб аудио ёзувлар или бор эшиттирилди. Улар Россия Фанлар академиясининг Санкт-Петербург шаҳри Рус адабиёт институти (Лушкин уйи) фондларида саклаб келинмоқда.

Санъат усталарни томонидан ижро этилган куй-кўшиклар, фольклор намуналари тадбирга кўтарини руҳда ўтказиладиган талаблар билан яқиндан танишди.

Улугбек ШОНАЗАРОВ,
ЎзА мухбири

«Йилнинг энг фаол маънавият тарғиботчиси» аниқланди

Республика Болалар кутубхонасида «Йилнинг энг фаол маънавият тарғиботчиси» кўрик-тандловининг ҳалқ таълими тизими бўйича якуний боскичи бўлиб ўтди. Инда Кораллопистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичида голибликни кўлга кириптган 14 нафар маънавият тарғиботчиси ўз билим ва маҳоратини намоиш этди.

Хар бир мутахассиснинг чиқиши ўзига хос. Тақдим этилган ишлар — лавҳа, фотосурат ва рақамлар мамлакатимизнинг турли ҳудудларидаги амалга оширилаётгани маънавий-маърифий ишлар самарадорлиги ўйлидаги мухим одимлардан далолат беради.

— Бугунги кунда авҳ олайтган маънавий таҳдидларнинг ечими — оиласида. Кадимдан оиласда тоннинг ўрини бекиёс бўлган. Шунинг учун мактабимизда «Оталар мактаби» лойихасини ишлаб чиқидик. Ушбу лойиханинг бугун республика бўйлаб тарғиб килмоқимиз, — дейди Зарабонн шаҳридаги 2-мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўрин-

босари Шахноза Тўрабоева.

Танлов якунига кўра, 1-йиринни Денов туманидаги 75-мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Шерзодбек Суонов, 2-йиринни самарқандлик Ситора Зафарова ҳамда чинолиги Зарифа Норбекова кўлга кириди. Шофиқор туманидаги 49-мактабнинг миллий истиқлолгоғиёси ва маънавият асослари фани ўқитувчи Мухтаров Сатторова учини ўрини муносиб топилди.

Голиб ва сорвирнодларга Ҳалқ таълими вазирлигининг маҳсус диплом ва совфалари топширилди.

Назокат ХОЛМЕТОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Ҳалқ таълими вазирлиги томонидан «Баркамол авлод» республика болалар ижодиёт марказида меҳнат ярмаркаси ташкил этилди. Иккى кун давом этган тадбирда Тошкент шаҳри ва вилоятидаги барча «Баркамол авлод» болалар марказлари ва ахборот-ресурс марказлари мавжуд 230 дан ортиқ бўйиш ўринлари билан қатнашди. Иштирокчилар директор, директор ўринбосари, услубчи, тўғарак раҳбар, библиограф, маркетолог, кутубхоначига каби вазифалар ва уларга кўйиладиган талаблар билан яқиндан танишди.

«Баркамол авлод»га малзами ходимлар керак!

— Вилоятимиздаги барча «Баркамол авлод» болалар марказлари 49 бўйиш ўрин билан иштирок этиди. Тадбирда 33 нафар мутахассис билан меҳнат шартномаси имзоланди, — дейди Тошкент вилояти «Баркамол авлод» болалар маркази директори Музаффар Тўлаганов. — Бугунги ярмарка фаoliyati тарғиботчиликни юнандаги жонлантиришга хисса кўшиши шубҳасиз. Кадрлар итишаслиги туфайли айрим тўғараклар фаoliyati етарлича йўлга кўйилмаганди. Масалан, техники ўйналишдаги кино-фото жаҳонро тўғараги раҳбарлигига анчадан бери мутахассис излаётган эдик. Бу-

гунги ярмаркада ихтисослиги кино ва фото меҳаниги бўлган Олмазор Туманида яшовчи Рустам Талабоев билан меҳнат шартномасини имзолади.

Ўқувчиликни буш вақтини самарали яхши кийиши ўтказиб беради. Иштирокчиларни қатнашчиларда қўлбилиятни юқори. Айни шу маъсадга хизмат ўтказиладиган «Баркамол авлод» болалар марказларини кадрлар билан тўлдириш куннинг долзарб вазифаларидандир. Бундай ярмаркалар жойларда ҳам ташкил этилмоқда.

Аброр УМАРКУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

«Бирга китоб ўқийлик»

Пойтахтимиздаги «Болажон» номли маданияти ва истироҳат бодиги «Бирга китоб ўқийлик» деб номланган акция ўтказили.

Ўзбекистон ўшлар итифоо, Матбуот ва ахборот агентлиги, Республика маънавияти ва маърифат маркази, «Интеллект» китобхон ўшлар гурухи ҳамкорлигидаги ўтказилган тадбирда таниши санъаткорлар ҳамда таълим мусассасаларида таҳсил олаётган ўқувчилар, талабалар иштироқ этиди.

— Китобга, мутолаага бўлаётган юксак зътибор сараси ўларок, бугун китобхон ўшлар сафи кенгайиб бормоқда. Бундай ўшларнинг кўпалиши юртимизнинг ҳар жihatдан таракқий этишига хисса кўшади. Айниска, машҳур санъаткорларнинг ўшлар билан бирга китоб ўқиси ўқувчи таълимларнинг мутолаага бўлган қизиқиши ошишига хизмат килди, — дейди «Интеллект» китобхон ўшлар гурухи фаоли Илёс Сафаров. — Гурухимизнинг ташаббусини кўллаб-куватлабланган учун ҳамкор ташкилотларга миннадорлик билдирамиз.

Кўллаб китобхон ўшларни бирлаштириган мазкур акция доирасида қизиқирик викторина йўйинлари, турли савол-жавоблар ҳам ўтказилди. Голибликни кўлга киригганлар қизиқирик бадийий китоблар билан тадбирланди.

Чарос БИЛОЛОВА,
ЎзДЖТУ талабаси

Китобхонлик ойлиги

Биринчи Президентимиз асарларини кенг ўрганиши маъсадидаги маҳаллалар, олий ўқув юртлари, ўрта маҳсус, умумий ўрта таълим мусассасаларидаги «Ислом Каримов асарлари билимдомон» мавзусида китобхонлик ойлиги ўтказилмоқда. Жумладан, Шайхонтохур туманидаги 167-умумий ўрта таълим мактабидаги ҳам мазкур китобхонлик ойлиги кўтарини руҳда ўтказилмоқда.

Ноябр ойи бошида китобхонлар салоҳиятини анила бўйича синфлар кесимида «Ислом Каримов асарлари билимдомон» викторинаси ўтказилди. Инда 8-10-сinf ўқувчилари беллашди ва якунда 9-«А» синф ўқувчилари гулиб чиқиди.

Ойлик давомида мактаб ўқувчилари томонидан Биринчи Президентимиз хайтията фаoliyatiга багишланган деворий газеталар тайёрланди, 7-10-сinf ўқувчиларининг Ўзбекистон тарихи давлат музейига саёҳати ўтказилди. Китобхонлик ойлиги давомида фаноғати катшаган ўқувчилар мактаб маъмурлиги томонидан тадбирланди. Ойликни мазмунни ва режа асосида олий боришида тарих фани ўқитувчи М.Турсунхўжаева, мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари М.Камариддинова фаоллик кўрсатилиши.

Р.АХМАТОВА,
ўқитувчи

Сув — ҳаёт манбаи

«Сув — ҳаёт манба» шиори остида анъанавий равиҷида ўтказиб келинётган «Болалар ва сув» экофестивалининг республика босқичи бўлиб ўтди.

Экофестивалда республикамиздаги «Баркамол авлод» болалар марказларини ўлқашунослик ва экология йўналишидаги тўғракларининг 70 нафар азоси иштирок этиди. Тадбир доирасида болаларнинг ишлар кўргазмаси ҳам намоиш этилди.

— Болаларда табиати неъматларига зътиборли бўлиш туйғусини шаклантариши билан, педагогларнинг вазифаларини ҳисобга олган ҳолда, ҳар йили ушбу экофестивларни ўтказамиз. Қуонарлиси, ҳар йили ўқувчилар ишида янги гоялар ва амалий тақлифлар кузатилиши. Бу эса сайд-ҳаракатимиз бехуда кетмаётгани, болалар қалбидаги табиатга меҳр-муҳабат ўтказиладигандалолат беради, — дейди «Баркамол авлод» республика болалар ўлқашунослик ва экология маркази директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Хайридин Бироров.

Фестивалда 1-йиринни Бухоро шаҳри «Баркамол авлод» болалар марказининг «Оби ҳаёт мавжлари» жамоаси кўлга кириди.

Асолат АХМАДКУЛОВА,
«Ma'rifat» мухбири

2017-yil 29-noyabr, № 95 (9056)

Сабабсиз дарс қолдираётган ўқувчи

фаол таълим жараёнига қайтарилилмоқда

Үкүвчи дарсда шиширок этмаяптыми, демак, фанларни ўзлаштириша тенедошларидан ортда қолмоқда. Бунинг устига, тарбияси ало-худа эътибор талаб қыладиган, турли жиноят күчаларига кириб қола-ётган воягя етмаган ёшларга хос умумий белгилардан бирни ҳам дарсда қатнашишига хошининг йўқлигидир. Бундай болаларга эътибор ва меҳр кўрсатиш, уларни фаол таълим жараёнига қайтариш, соғлом мухитда воягя етказиш, таълим муассасаларида ўқувчилар давоматини ошириш мақсадида “Давомат-рейд” тадбирларни ўтказилмоқда. Сабабиз дарс қолдираётган ўқувчилар билан мактаб, маҳалла ҳам корлигига ши олиб борилмоқда, масала ота-оналар, ўқитувчи ва ўқувчилар шиширокида муҳокама этилмоқда.

"Давомат-рейд" тадбири Чилонзор туманинаги 128-мактабда ҳам ўтказилияпти.

— Байзда арзимаган сабаблар ҳам боланинг мунтазам дарс қолдиришига олиб келади, — дейди 128-мактабнинг 6-“А” синф раҳбари Наргиза Мұхаммадиева. — Аммо муаммони вактида ўрганиб, бартараф эт масанғиз, дарсдан ўқувчининг күнгли бутунлай совиши, таълимий мухитдан четта чиқиб қолиши хеч гап эмас. “Давоматтеги” таддигида шу жиҳатларга эътибор қаратапмиз. Мисол учун, ўқишига иштиёқи баланд Бехруз Исломов сабабисиз дарс қолдира бошлилади. Ўқувчининг уйига бориб, отонаси, бувиси билан сұхбатлаштым. Маълум бўлишибича, уларнинг уйи мактабдан узокроқда жойлашгани учун Бехрузни бувиси мактабга олиб келаркан. Аммо буви бетоб бўлиб қолгани учун болани мактабга ёлғиз жўнатишмаган. Натижада Бехруз сабабисиз дарс қолдира бошлиган. Оиласа бошликлиари билан масалага ечим топдик. Айни дамда Бехруз яна дарсларда фаол иштироқ этмоқда.

Мактаб директори Самадулло Махмадиевнинг айтишича, муассасада 8 кишидан иборат жамоат кенгаши тузилиб, давоматни тъзминлашга масъул этиб тайинланган.

— Тазим масканимизда ўкувчилар давоматини кузатиб бориш учун синф раҳбарлари алоҳида дафтар юритади, — дейди мактаб директори.
— Ҳар куни биринчи соатдаги йўклима килиниб, дарсда иштирок этмаётган ўкувчилар аниқланади ва сабаби қайд этилади. Пайшанба куни кенгаш кўмагига «Ёшлар тарбияси» — порлоқ келажа, мавеси мавзусида тадбир ўтиказилиб, отоналарнинг фарзанд тарбиясига масъуллиги, бурч ва мажбуриятни тушишни дебди.

шунтирилади.

Ўқув йилининг биринчи чорагида 182 ўқувчи сабабли, 40 нафари сабабсиз дарс қолдирган. Сурункали дарс қолдирувчиларнинг ота-онаси билан синф раҳбарни ҳамда ички ишлар ходимлари тушунтириш ишлари олиб борди. Натижада сентябрь, октябрь, ноябрь ойларида давомат 94 физони ташкил этди. Бу кўрсаткич ўтган ўқув йилининг биринчи чорагига нисбатан 3-4 физони кўп деганидир.

Мактаб директорининг маънавий-
маърифий ишлар бўйича ўринбоса-
ри Мерхиноз Одинаевнинг айтиши-
ча, кўп дарс колдирадиган, хукукуб-
зарлики мойил ўқувчилар 12 та фан-
ва 5 та спорт тўғарагидан бирига
жалб этилади. Дарсдан қочиб, да-
воматни ортга тортаётган иккиси
ўқувчи жорий ийл бошида туман-
ички ишлар бошқармасининг воязига
етмагланлар рўйхатига кирилтилган-
эди. Улар кизикишига кўра, футбол

ва волейбол тұғаралларига бириктирилди. Ҳозир уларнинг ахлоқи ижобий томонға үзгариб, дарсларда мунтазам иштирок етады, жаомат ишиларда фаол қатнашады.

Айни пайтада Чилонзор туманиндағы барча мактабларда ҳар куни тонг-ги рейд үтказылымықта. Мунтазам дарс колдираїтганлар аниқланибі, мыаммо мактаб маырмұры билан ҳамкорлықда ҳал қилиніпти. Бу ҳақда туман ички ишлар бошқармасынин вояға етмаганлар билан ишлаш бүйічка инспектори Бобомурод Абдуллаев шундай деді:

— Ота-она назорат қылмаса, боладарс қолдиришга одатланади. Шундай вазиятда ички ишлар ходими. Ёшлар иттиғоқи бошланғич ташкилоти сардорлари, маҳалла фаоллары ҳамда таълим мұассасаси мутасаддиларидан иборат гурух үкүвчи билан индивидуал ишлайди. Дар ол қолдириш сабаблари үрганилади. Бола билан дүстона сұхбат үтказлади. Үкүвчи рухияты үрганилиб, муаммога ечим топилиади. Мисол учун яқында үтказилған рейдда бир во-кеага гуво блүдик оиласа ота-она тарбияға отерди, вакт азметтегизде

тарбияга етарили вакт ахратмагани сабабли ўкувчи назоратсиз қолған. Оқибатда бир хафтада 30 соат сабабсиз дарс қолдирған. Уйига борганимизда оиласда низоли мұхиттің борлиғы аниқланды. Муаммони ойларынан хисобтта кирипти, оила катташып билан тушунтириш ишлары олиб бордик. Бу ишга маҳалла фамилләрди жалб этилди. Тушунтириш ишларыдан сүйгө ота-она Фарзандтар барынан тарбиясига жиҳдий эътибор қаратада бошлады.

пайшанба — "Профилактика куни" доирасида ўкувчиларнинг давомати- низорат килиш буйича тадбир- лар ташкил этилмоқда. Мунтазам са- ббисиз дарс колдирган ўкувчилар профилактика инспекторлари рўйха- тига олиннганти.

— Туманимизда 32 та мактаб мавжуд, — дейди туман ХТБ мутахассиси Жамила Абдиева. — Ҳар бир тайлим муассасасининг давомат бўйича мониторинг натижалари ой сўнгидага эълон қилинади. Биринчи чорак якунига кўра кўрсаткичи паст мактаб ўқувчиларининг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, давомат, тартиб-интизомни яхшилаш, вояга етмаганлар ўртасида хуқуқбузарлик ва жинончиликнинг оддина олиш мақсадида кўплаб тадбирлар ташкил этилди. Ўқувчиларнинг дарсдағи иштироки тўлиқ таъминланмаётгани, айрим ота-онарларнинг фарзандига бефарқлиги, жинончиликнинг оддина олишда жамоатчиликни роли талаб даражасида эмаслиги

танқид қилинди. Ўғил-қизлари мактабга келмаётган ота-оналар билан алохидә сұхбат үтказилди.

Эътиборлиси, туманда яна бир анъана йўлга қўйилди: давомати юқори мактабларнинг тажрибасини ўрганиш ва оммалаштириш мақсадида семинарлар ташкил этилмокда.

— Ўглим компьютер ўйинларига кициб, уй вазифаларига кам вақт ажратадайтганини сездим, — дейди Севара Ахмедова. — Уйда компьютер ўйнашига чек кўйдик. Лекин “Ёшлар тарбияси — порлоқ келажак мева-си” тадбирида иштирок этганимда ўглим ўйинни компьютер клубида давом эттираётганини, дарсдан ҳам эрта кетиб колаётганини айтишди. Тадбирга таклиф этилган психологиянгил-қизлар-нинг мактабга келиб-кетиши, дарсдаги иштиро-рокини назорат килиш бўйича амалий таклиф-лар берди. Шу асосда иш олиб бориб, яхши натижага эришдим. Ўглим энди нафақат дарсда фаол қатнашмоқ-да, балки дарсдан кейин фан тўгаракларига боряпти.

Қашқадарे вилоятидаги таълим муассасаларида ҳам "Давомат-рейд" табдирларининг самарадорлигини оширишга катта зътибор қаратилияпти. Мактабларга 7 номдаги тавсия, 9-синф ўкувчиларига мўлжалланган "Шаркона тарбия" номли қўлланма, ўкувчи қизлар ўртасида sogлom турмуш тарзини таргиф килишга қаратилган "Орасат киз ёндафарчаси" номли методик қўлланмана етказиб берилди. "Энг фаол ўкувчи" ва "Энг фаол синф" номинациялари жорий этилиб, гониблар рагбатлантирилмоқда. Умумтаълим мактаблари ва маҳаллаларда "Китобхонлик ҳафталиги"-ни ўтказиш ҳам йўлга қўйилди.

Ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда "Умутталым мактаби ўқувчиси томонидан содир этилган жиоянот бўйича профилактик тадбирларни амалга ошириш йўрикномаси" (хизмат суриштируви), "Умумий ўрта таълим мактаб ўқитувчилари ва ўқувчилигининг одоб-ахлоқ қодсалани" амалдига жорий этилди.

Вилот халқ таълими бошкармаси ва туман(шахар) халқ таълими бўйимларида ишчи гурӯҳлар ташкил этилиб, улар томонидан таълим мұассасаларида эрталаб соат 8:00 да давомийлиги 15—20 дакиқадан ошмаган хизмат суриншируви ўтказилмоқда. Ўкувчilar назоратсизлигининг олдини олиш мақсадида "Ўкувчи" рейди ташкил этилди. Дарс вақтида машгулотларга бормай ѹрган жами 172 ўкувчи мактабга қайтарилид. Жорий йилнинг 1 мартаидан барча таълим мұассаса-

саларыда “Ота-оналар билан мулукот хонаси” фаолияти йүлгө күйилди. Хар чоракда “Үсмир”, “Гамхүрлик” “Үйкүвчи”, “Давомат” каби профилактика-охоллантирув тадбирлари үтказилимокда.

Вилоят ички ишлар ва
халқ таълими бош-
қармалари томонидан
2017 йилнинг сентябрь,
октябрь ойларида барча
туманлардаги мактаб-
ларда "Давомат-рейд"
тадбирлари ўтказилди.
Дехқонобод туманидаги
52-, Карши туманидаги
66-, Яккабог туманидаги
33-, 40-, Косон тумани-
даги 17-, 42-, 76-, 61-,
Нишон туманидаги 22-
мактабларнинг нафақат
ўкувчилари, балки
ўқитувчилари ҳам ишга
кечикиб келгани, сабаб-
сиз келмагани аниқла-
ниб, тегишли чоралар
кўрилди.

Бекорчилик барча иллатларнинг
калитидир. Айниқса, дарсларда мун-
тазам қатнашмалётган ўқувчилар то-
монидан ноуҳу ходисалар содир эти-
лётгандан сир эмас. Ўқувчилар даво-
матини ошириш борасида Жиззах ви-
лютида қандай ишлар килинмоқда?
Бу жада вилюят халк тъхлими бош-
кармаси мутахассиси Феруз Нигма-
това кўйидагиларни сўзлаб берди:

Үкүвчи давоматин таъминламасдан таълимда сифат ва самараадорликка эришиб бўймайди. Афуски, ўтказилган текшириш ва кузатувларда бу борадаги муаммолар кўзга ташланди. Биргина октябрь ойида вилоят миқёсда дарс қолдирган ўкучилар 9223 нафари ташкил этиди. Уларнинг 397 нафари сабабсиз дарс қолдирган, 80 нафари кетма-кет иккى кун, 14 нафари уч кундан ортиқ дарс қолдирган. Бундай холатларнинг оддини олиш учун "оила-маҳалла-таълим мусассаси" ҳамкорлигида фаoliyat олиб боряпмиз. Режага асосан иччи ишлар бўйлами ходимлари, "Махалла" хайрiya жамоат фонди ва Ёшлар итифоқининг худудий бўйлами ходимлари иштирокида "Давомат-рейд" профилактика тадбири ўтказилипти. Якунда ўтказилган рейдда дарс вактида бошқа ишлар билан машгул бўлиб, сабабсиз дарс қолдираётган 25 ўкучви алоҳида назоратга олинди. Кузатув натижаларини муҳокама килиш мақсадида "Ўз болангни ўзинг асрса" шири остида "Ота-оналар йи-силини"ни ўтказали

Вилоятдагы мактабларда ўкучилар давоматини таъминлаш мақсадида ҳар куни 1-, 3-, 5-соатларда йўқлама ўтказилим оқада. Давомат ҳақидаги маълумот ҳар ҳефта якуни буйича туман(шахар) халқ таълими бўлимига тақдим этилади. Худудларда жамланган маълумотлар ҳар ойда вилоят халқ таълими бошқармасида муроқкама этилиб, тегишили чоралар кўрилмокда.

Гулоз ОРИФЖОНОВА,
Үктам МЕЙЛИЕВ,
Абдусаттор
СОДИКОВ,
“Ma’rifat” мухбирлари

Тарих ва адабиётга саёҳат

Ўзбекистон Миллий кутубхонасиning биринчи қавати. Ўқувчилар қараверишоғи тарихий адабиётлар сақланадиган кўрғазмалар хонасина ўзгача иштиёқ билан кўздан кечирмоқда. Мазкур даргоҳга 1870 йил Тошкент умумий кутубхонаси сифатида асос солингани, илк марта 2200 жилдан иборат (1200 номдаги) адабиётлар жамланинг, фонди бойитши билан бирга милий тарихий адабиётлар тўпламига эътибор қартилган ўқувчилар эътиборини тортди. Уадр кутубхонага азот бўлиб, доимий мутолаа ва онлайн фойдаланиш тартибларни ўрганинди. Бурчакда ги онлайн экранда эса шундай сўзлар кетма-кетлиги акс этганди:

"Фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб-асрасига мажбурдирлар.

Маданият ёдгорликлари давлат муҳофазасидадир" (Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, 49-модда).

Пойтахтимиздаги 153-мактабнинг 8-синф ўқувчилари иштирокидаги саёҳат дарси Баш Комиссияниң қабул килинганинг 25 йиллиги бағисланди. Дарса тарих ва адабиёт фанлари узвийлиги таъминланниб, "Ўрта Осиёдаги маънавий-маърифий, маданий хаёт" ва "Дидактика адабиёт хақида тушунча" мавзуларини интеграцияси асосида ўқувчилар

ўқувчилар қалбига ватанпарварлик руҳини сингдирди

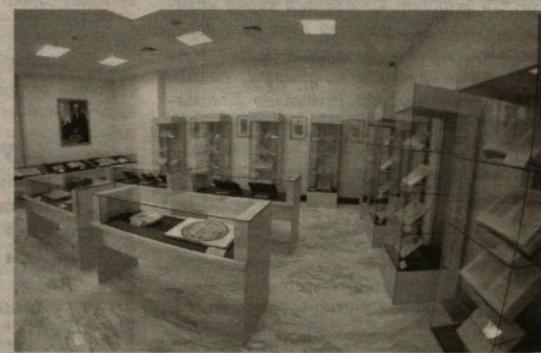
O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 25 yilligiga

Энг билимдан кузатувчи

— Темурийлар даври ҳақида даги "Олтин занжир" асари нусхаси бор экан, — деди ҳаяжон билан Сабина. — Абдураҳмон Жомийнинг "Силсилат уз-захаб" асари адабиёт дарсида тилга олинганди. Аммо унинг тарихга нима алоқаси бор, устоз.

— Амир Темур вафотидан кейин авж олган ички ва ташқи низолар Хурросон ахлининг кундаклик ҳаёт муаммалирага ҳам сабаб бўлгани асарда акс эттирилган, — деба изоҳлайди тарих фани ўқитувчи Ирода Алимова. — Бу фалсафий асар ким томонидан ва қочон оқка кўчирилганинг ишмас.

Савол-жавоб ўқитувчи ва ўқувчиларнинг жонли мулоқотига турткি буди. Ўқитувчи болаларга юзланб, ўз шахсий фикри, мазмунлии саволи ва иходий иши билан фаол катнашиши сўради. "Энг билимдан кузatuvchi" ўйини ташкил этилиб, машғулотда фаол иштирок этган ўқувчига рағбат карточкалари берил борилди. Бахолашда ўғил-қизларнинг конституцион билимлари, хуқуқий дунёкариши ҳам инонага олиниши таъкидланди. Шахина Абдурағфорова фуқароларнинг бурч ва эркинларни, Висола Турсунова жамият ва шахс ҳақида фикрларини байн өтди. Алишер Навоийнинг сўнгги кунлари ва

Faafur Fulom, Abdulla Қаҳҳор, Ойбекнинг икоди тарихий воқеаларга боғланган сұхбат кизигин ту олди.

— Конституцияни ўргатиш масъулиятни англашган холда ажодлар таҳрибасига таяниб иш кўриш, тарихий обидаларни асарш ва ўзликни чукур билишга ундейди, — деди адабиёт фани ўқитувчи Мухайр Шомуродова. — Конституциянида ҳётимизнинг хамма жабҳаси камраб олингани боис, уни барча фанлар, жумладан, тарих ва адабиёт фанлари билан интеграциялашган тарзда ўқитиш мумкин. Таълим-тарбия жаҳранида ўқувчиларнинг мустақил ва иходий фикрини ўстириши, тарих ва адабиёт фани келажакни кўрсатувчи кўзгу эканини англатиш лозим.

"Мавзуга замин" усули

Миллий ва замонавий архитектура услубларини ўзида муҳассам этган мұхтасам кутубхона ҳамда "Маърифат" маркази Мустакиллик майдонига таша худуддаги ёшлар икод саройи, Тасвирий санъат галереяси, «Пойтахт» бизнес маркази каби истиқолол йилларида барпо этилган маҳобатли ишошлар билан яхлит композиция ҳосил қилган. Ўғил-қизлар ёшлар икод саройининг кўргизмалар залида буюк алломалар сиймосини кўздан кечираркан, тарихий манబалардаги мұхым сана ва ѡтиборга молик маълумотларни билб олишиди. Шундан сўнг "Тарих" ва "Адабиёт" гурухларига бўлинди, ўтилган дарсларда олган билимлари ва саёҳат давомидаги

таассуротларини Конституция моддалари билан боғлаб таърифлашди. Чунки адабиёт дарсдаги мавзу ҳам дидактик тушунча, ўғит, ибрат руҳидаги насрый ва шеърий асарлар тўғрисида эди. Бу методни ўқитувчилик "Мавзуга замин" усули деб номлашди.

Масалан, биринчи гурухдаги Ботиржон Марданов қўйидаги маълумотни келтириди: "Истиқолол йилларида юртимизда аҳолининг ўртacha ёши 67 ёшдан 73,5 ўшга узайди". Рақиб гурухдаги бола бунга асос сифатида Баш Комиссиязининг 45-моддасини ёддан айтди: "Вояга етмаганлар, меҳнатта лаёв-қатислар ва ёлғиз кексаларнинг хуқуқлари давлат химоясидадир". Шунингдек, ўйин давомидаги улар 42-моддадаги "Харкимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютукларидан фойдаланиши"ни ҳам мисол қилиб келтиришиди.

Куонарларси, ўқувчиларнинг очиқ ҳаводаги сұхбатлашиб, дарс давомидаги юртимизда сўнгти йиллarda барпо этилган, таъмирдан чиқарилган 10 даирри тарихий маҳмуд ҳақида маълумотта эга бўлишиди. Жумладан, Темурийлар тарихи давлат музейи, Тошкент куранти, Эзгулик аркаси ва башка обидаларнинг бадиин-мейморий ансамбли янгича миллий архитектура ривожининг намойишни эканлигига гувоҳ бўлишиди. Мұхими, фарзандларимизни ватанпарварлик руҳидаги тарбиялашга хизмат кулаётган ҳар бир сайдарахат замирида Баш Комиссиязидаги хуқук ва эркинлеклар мүжассамлигини аংগлаши.

Шоира
БОЙМУРОДОВА,
«Ma'rifat» мұхбири

Otabekni kim o'ynaydi?

Respublikamizda 2017-2018-o'quv yilidan 11 yillik ta'lim tizimi joriy etilishi munosabati bilan umumta'lim maktablarida 10-sinflar tashkil etildi. Jumladan, matematikaga ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarida ham 10-sinflarning o'quv rejasini tasdiqlanib, "Graf"lar nazariysi" mavzusiga 5 soat ajratildi. Bu mayzu nisbatan murakkabroq bo'lgani va adabiyotlarning kamligi o'qituvchi va o'quvchilarga qiyinchilik tug'dirmoqda. Shuni inobatga olib, quyida "Graf"lar nazariysi" mavzusiga oid masalalardan namuna keltiramiz.

1-masala. O'quvchilar maktab drama to'garagida Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanini sahnalashtrimoqchi bo'lishdi. Otabek rolini o'yinash uchun qizg'in bahs ketdi.

— Otabek men bo'laman, — dedi Qudrat.

— Yo'q, men bo'laman, — dedi Doston.

— Yusufbek hoji rolini bersangiz, Otabek rolini o'yinashdan voz kechaman, — dedi Qudrat.

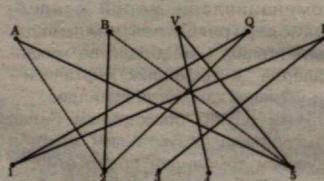
— Men Homid rolini o'ynasam Otabek rolini voz kechaman, — dedi Doston.

— Men Mirzakarim qutidor yoki Hasanali o'ynayman, — dedi Vali.

— Yo'q, Yusufbek hojin yoki Hasanali rolini men o'ynayman, — dedi Anvar va Bahrom.

Rollarni ijrochilar xoqlaganidek taqsimlash mumkinmi?

Yechish: Yosh aktyorlarni yuqori qatordagagi kichik doirachalar bilan A — Anvar, B — Bahrom, V — Vali, Q — Qudrat, D — Doston deb, ular o'ymamoqchi bo'lgan rollarni pastki qatordagagi kichik doirachalar bilan 1 — Otabek, 2 — Yusufbek hoji, 3 — Homid, 4 — Mirzakarim qutidor, 5 — Hasanali deb belgilaymiz. Har bir ishtiroychi va u o'ymamoqchi bo'lgan rolini kesma

yordamida tutashtiramiz. Bunda 10 ta uch va 10 ta qirrada iborat graf hosil bo'ladi. Biz belgilangan doirachalar grafning uchlarini, kesmalar esa qirralari deyiladi. Graf qirralari kesishgan nuqtalar graf uchlarini hisoblanmaydi. Grafning qirralari egri chiziq ham bo'lishi mumkin.

Masalan, yechish uchun 10 ta qirrada umumiy uchga ega bo'lmagan 5 tasini topish zarur. 3- va 4-uchlardan 1, ta qirra chiqadi. Demak, Doston Homid, Vali Mirzakarim qutidor rolini o'ynaydi. Doston Otabek rolini o'yin olmaygan uchun Otabek rolini Qudrat o'ynaydi. Bahrom Yusufbek hoji, Anvar Hasanali rolini o'ynaydi. Masalaning yana boshchisi bo'lgan 2-uchlari.

Rollarni ijrochilar xoqlaganidek taqsimlash mumkinmi?

Yechish: Yosh aktyorlarni yuqori qatordagagi kichik doirachalar bilan A — Anvar, B — Bahrom, V — Vali, Q — Qudrat, D — Doston deb, ular o'ymamoqchi bo'lgan rollarni pastki qatordagagi kichik doirachalar bilan 1 — Otabek, 2 — Yusufbek hoji, 3 — Homid, 4 — Mirzakarim qutidor, 5 — Hasanali deb belgilaymiz. Har bir ishtiroychi va u o'ymamoqchi bo'lgan rolini kesma

Qayroqtoш

Graflar grekcha "grafo" so'zining o'zagidan olingan bo'lib, yozaman degan manonni anglatildi.

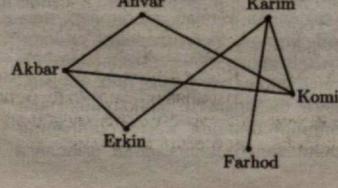
Grafning biografiya, golografiya so'zlarining o'zagi ham "graf"dir. Yoki graf bir o'chovli kompleks demakdr.

2-masala. Stol tennis bo'yicha sinf binchingilida 6 nafar o'quvchi qatnashdi. Bular — Akbar, Anvar, Karim, Komil, Farhod va Erkin. Birinchilik doiraviy sistema asosida o'tkazilib, har bir ishtiroychi boshqa ishtiroychi bilan marta o'yn o'tkazadi. Hozirgacha bir nechta o'yn o'tkazildi. Akbar Anvar, Karim va Erkin bilan o'yndidi. Anvar, aytilganidek, Akbar va Komil bilan; Karim Komil, Farhod va Erkin bilan; Farhod Karim bilan; Erkin Akbar va Karim bilan.

Hozirgacha nechta o'yn o'tkazildi? Yana nechta o'yn qoldi?

Yechish: Har bir o'quvchini shartli ravishda kichik doirachalar bilan belgilaymiz. Bir-biri bilan o'ynagan ikki o'quvchini kesma yordamida tutashtiramiz.

Hosil bo'lgan grafdan foydalanimiz, masalaneng yechimini topish mumkin.

Grafning qirralari soni o'tkazilgan o'ynilar soniga teng bo'ladi.

Demak, 7 ta o'yn o'tkazilgan. Qolgan o'ynilar sonini topish uchun boshqa grafdan foydalanan mumkin. Bunda tutashmagan uchlarni tutashtirib chiqsak, qolgan o'ynilar sonini dastlabki grafning o'zidan foydalab ham topish mumkin. Bunda tutashmagan uchlarni boshqa rangdagidagi siyoh bilan tutashtiramiz. Qolgan o'ynilar soni 8 ta ekani kelib chiqadi.

Kundalik turmushta graflardan ko'p foydalanimiz. Masalan, temir yo'llar sxemasi: stansiyalar — grafning uchlari, stansiyalar orasidagi yo'llar — grafning qirralari. Shuningdek, ko'poqlarning uchlari wa qirralari graf hosil qildi.

Hozirgi kunda fan va texnikaning turli sohalarida — elektrotexnikada — elektr sxemalarini tuzishda, kimyo va biologiyada — molekulalar va ularning zanjiralarini o'rganishda, iqtisodiyotda — yuk transportlari oqimi uchun optimal yo'lini tanlashda va boshqa ko'pgina masalalarda graflarga duch kelamiz.

Yuqoridaqiga o'xshash masalalarni mantiqiy usulda ham yechish mumkin. Lekin grafning uchlari va qirralari soni ko'p bo'lganda mantiqiy usul qiyinchilik tug'diradi.

Mustaqill yechish uchun masala. 5 ta savatda 5 xi navli olma bor. G va D savatlarda 1-nav olma; A, B va V savatlarda 2-nav olma; A, B va V savatlarda 5-nav olma; V savatlarda 4-nav olma va D savatlarda 3-nav olma bor. Har bir savatlarda shunday raqamlash kerakki, 1-savatda 1-nav olma (hech bo'limaganda bitta), 2-savatda 2-nav olma, 3-savatda 3-nav olma, 4-savatda 4-nav olma, 5-savatda 5-nav olma bo'sin.

Rustam ADAMBOYEV,
Bog'ot tumanidagi 92-IDUMIning
olig toifali matematika fani
o'qituvchisi

2017-yil 29-noyabr, № 95 (9056)

КОНСТИТУЦИЯ – МЕНИНГ ҲАЁТИМДА

Авлал хабар берганимиздек, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридағи Давлат бошқаруви академияси ташаббуси билан Конституциямиз қабул қилинганинг 25 йиллигига багишлаб академия тингловчилари ҳамда Шайхонтохур туманидаги умумтаблим мактаблари ўкувчилари ўртасида "Конституция – менинг ҳаётимда" маъзуусидо эсслар ва ишодар танлови утказилди.

Ушбу танловин ўтказишдан мақсад ҳар бир Ўзбекистон фуқароси, жумладан мактаб ўкувчисидан то академияни таъминлантиришади.

миа тингловчиларигача ҳар бир оғли инсон Конституциямиз мөддиятини англани, Баш комусимизнинг ҳаёти миздаги ўринни ҳис этиши, пироварлоша, ватанимизнинг сўйеси асоси бўлган бу тарихий ҳужжатнинг қимматини англиши кўзда тутилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридағи Давлат бошқаруви академияси тингловчиларининг ёзган эсслари орасида юқори балм билан баҳоланган айrim наималарни газетхонлар эътиборига ҳавола қиласиз.

Инсон – табиатнинг

бир бўлгидир

**Малика
МАМАДИЯРОВА,**
Ўзбекистон
Республикаси
Президенти
хузуридағи Давлат
бошқаруви
академияси 1-курс
тингловчиси

унда шундай дейилади:

"Ер, ер ости бойликлари,
сув, ўсимлик дунёси ҳамда
бошқа табиий заҳиралар
умуммиллий – бойликдир,
улардан оқилона ғойдала-
ниш зарур ва улар давлат му-
ҳофзасидадир".

Ушбу модда ўз мазмун-мохиятига кўра табиатнинг шунчаки бизни ўраб турган маъво эмаслигини балки ўта муҳим миллий бойлик ҳам эканини тушунишибизга ундейди. Мамлакатимиздаги турти хил ишлаб чиқариш субъектлари фаолияти давомиди чиқарадиган чиқиндиларни табиат бағрига ноконунинг тарзида ташламасликлари зарур. Бунда атмосфера, атмосфера орқали хайвонлар, кушлар, одамлар ҳётига жиддий зарар етади. Ернинг устки катлами ифлосланади. Ичадиган, фойдаланадиган сувларимиз заҳарланади. Бу, жаҳонда ер ва ер ости бойликларига ҳам путур етади. Бу йўқотиш эса жамият тараққиётida ўз изини колдирмай кўймайди. Бунинг учун экология соҳаси ходимлари томонидан хўжалик юритувчи субъектларининг ишлаб чиқариш жараёнига жиддий эътибор кардилади. Аналитик назоратга ихтисослашган лабораторияларда муайян субъектнинг маҳсулотлари ҳам, ажратилётган чиқиндилари ҳам ўрганилади ва тегишли хуносалар берилади. Агарда табиат музованатини бузиши даражасида мөъйларп узгарган бўлса, бу ҳолатда Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарликка доир кодексига асоссан, тегишлича чоралар кўрилади. Лозим ҳолатлarda жарималар ундирилади.

"Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик дунёси ҳамда бошқа табиий заҳиралар умуммиллий – бойликдир, улардан оқилона ғойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофзасидадир".

(Ўзбекистон
Республикасининг
Конституцияси,
55-мода).

Бир сўз билан айтганда, табиатни бежиз она табиат деб улугламаймиз. Бунинг замирда, инсон ўз онасига қандай эътиром кўрсатса, табиатга ҳам шундай муносабатда бўлиши лозим, деган хикмат мужассам. Мехра, афдоқка, хўмояга мухтож бўлган онани рањитмайдилар. Бош комусимизда эса ана шундай жihatлар атрофлича үрганилган, таҳлил этилган ва муайян маддалар билан асосланган. Конун устувор бўлган жойда адолат тантана килади. Адолат бор жойда эса тараққиёт бардавомдир. Шундай экан, Конституциямиз белгилап берган конунларга ҳар биримиз муқаддас ҳаётин коиди деб амал килайлик.

Одамзод ўз тараққиётининг илк давларидан бошлаб табиатни ўрганишга, ундан унумли фойдаланишга интилган. Бу харакат том маънода инсон ва табиат ўртасида буюк риштанинг пайдо бўлишига олиб келган. Негаки, инсон ҳам табиатнинг бир бўлгаги. Машхур сатрларда айтилганидек, аввал олам яралган, сўнг унга сақал бериш учун одам бино бўлган. Табиат ва инсон ўртасидаги ана шу боғлиқлик эса асрлар давомида ривожланган, айни шу ривожланиш асосинида эса гоҳо салбий ҳолатларни ҳам келтириб чиқарган.

Ота-бобалоримизнинг "Бирни кесссанг ўнни эк", "Сувга тутфлама", "Нижолга "уласан" дема" сингари ақидаларий замрида эса ана шу табиатга бўлган меҳр мужассам. Улар бу

нақллар орқали ўз қарашларини ҳам келтириб чиқарган. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 50-моддасида шундай сўзлар бор:

"Фуқаролар атроф-табиати мухити эҳтиёткорона

муносабатда бўлишга

махбурдирлар".

Бу мажбурият конун билан асосланмас экан, табиатнинг каттагина бойликларидан ажralib қолишимиз мумкин.

Мен ўз фаолиятимда бу маддага кўп марта мурожаат килганман. Экология ва атроф-мухитни мухбфаза килиш соҳасида фаолият юритганлигим сабабли айрим кишиларнинг табиатга ногоналидик билан қарашларига ҳам гувоҳ бўлганиман.

Табиатда бир неча сониядан бошлаб миллионлаб ўзини тиклайдиган табиб ўнсурулар мавхуд. Уларнинг орасида ўзини қайта тиклайлайдиганлари ҳам бор. Тирик организмлар, хусусан, жониворлар ва ўсимлик дунёси орасида тамомила юқолиб кетаётганлари ҳам мавжуди, бу нарсани ҳар бир инсонни тушунишни лозим.

Конституциямизнинг 55-моддаси ҳам экология соҳасига каратилган бўлиб,

Конун берган эркинлик

**Омирбой
УСНАТДИНОВ,**
Ўзбекистон
Республикаси Прези-
денти
хузуридағи Давлат
бошқаруви
академияси
1-курс тингловчиси

Асиљек исмли ўртогим бор. Тадбиркорли билан шукӯланади йуловчиларга хизмат кўрсатувчи хусусий фирмаси мавжуд. Болаликдан ҳаракатчан ва тиришқоқ бўлган шу ўртғимни учратиб қолдим. У ўз ишлари хакида гапира туриб, бир неча кун ичиди хусусий фирмалар ўртасида тендер ўтказилишини айтиб қолди. Узи ҳам шу тендердёра катнашмоқилигини, аммо у билан бирга худди шундай фирмаси эгаси бўлган бор идам ҳам борлиги, аммо бу одам айни пайтда юқори мансабда ишлаттилганини айтиди. "Юқори мансабда ишласа нима кинти?" дедим ажабланиб. Асиљек эса, хамма гап шунчада, деди хомушили билан. Унинг гапига карағанда, ўша мансабдор рақиби унга тендердёра катнашмоқилини, ақинча фирмасини ўзининг номига ўтказиб бериси лозимлигини айтибди. Аммо ўртогим унга радијавоби берганини ҳам тъкилдади.

Орадан ҳафта ўн кўнлар ўтгач, кутилмаганда ўртогимни хибса олинганини эшишиб қолдим. Суриштирасм, унинг молиявий ишларida ноконуний хатти-ҳаракатлар аниқланган эмиш.

Орадан ярим ойча вақт ўтди. Бир кўни ўртогим кўйигирок килиб қолди. Унинг овоздаги шуду хуррамлик менинг кувонтириди. Сабабини сўраб билдим. Унинг фирмасида хеч кандай ноконуний фаолиятга доир далиллар топилмади. Ўзини эса кўйиб юборишибди. Яқинда бўладиган тендерда эса Асиљек ҳам китнашадиган бўлиби. Мен унинг ютиб чиқишига ишноманам.

Асиљек билан боғлиқ воқеалар беихтиёр Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25-моддаси ёдимга солди:

"Хар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик хикукига эга. Хеч ким конунга асосланмаган ҳолда хибса олинниши ёки қамоқда сакланни мумкин эмас."

Инсон дунёга келибдими, унинг ҳаёти ҳамиша ҳам байран ва тантаналардан иборат бўлавермайди. Байзан оғлиги, байзан турмушидаги етишмовчиликлар безовта килиб туради. Ҳаёта ҳамма инсон баравар эмас, уларнинг ҳар бирни бирдек таъминланмаган. Шундай экан, кўнгли ярим ёки кўли калта бирор киши кимдан мадад олмоғи керак?

Бу каби саволларнинг жавоблари ҳам Конституциямизда асослаш берилган. Масалан, 40-модда шундай дейилади: "Хар бир инсон малакали тиббий хизматдан фойдаланиш хикукига эга." Ушбу маддага ҳаётимизда мисоллар кўп. Менинг отам 62 ёшда, иккинчи гурух ногирони. У киши ҳар йили ўзининг конотитуцийиши, хукукидан фойдаланади, Тошкент тиббий академиясининг клиникаларида даволанади. Уз худудимизда ҳам тиббий кўрик ва ташисидан ўтиши каби хизматлардан фойдаланади. Отам каби инсонлар эса ўртимизда талайгина

Президентимизнинг шу йил 9 августдаги "Олий таълим муассасаларида педагогика йўналишида маҳсус сиртқи бўлимларни ташкил этиши тўғрисида" ги қарорига биноан умумтаълим муассасаларида фаолият олиб бораётган ўрта маҳсус маълумотли ўқитувчилар ишдан ажralмаган ҳолда олий маълумот олиши имконига эга бўлди. Қарор ижросини таъминлаш доирасида биргина Қарши давлат универсitetida минг нафарга яқин ўрта маҳсус маълумотга эга педагоглар "Олий таълим муассасаларининг педагогика йўналишида бўйича маҳсус сиртқи бўлимларiga 2017-2018 ўқув ўйли учун ўқишига қабул қилиши тартиби ва мезонлари"га кўра ўқишига қабул қилинди.

Ўрта маҳсус маълумотли педагог

олий маълумот
оляти

Деҳонободлик Раҳима Чориевава кўндан бўён барча ҳамкаслари қатори олий маълумотли бўйишини кўнглига туккан эди. Ҳалқ билан мулоқот ва инсон манфатлари ийлида унинг бир умрлик орзу рўёба чиқди — Қарши давлат университетидан маҳсус сиртқи бўлимнинг бошлангич таълим ва спорт-тарбиявий иш йўналиши талабасига айланди. У 1992 йили Шахрисабз педагогика билим юрттининг бошлангич таълим ўқитувчиси йўналишини имтиёзи диплом билан тамомлаган. Ўтган вакт мобайнида туман марказидаги 70-мактабда бошлангич синф ўқувчиларига таълим-тарбия бериб келди.

— Президентимиз қарорига биноан олий таълим муассасаларида сиртқи бўлимларнинг очилгани мен каби ўрта маҳсус маълумотга эга ўқитувчилар учун катта имтиёз бўлди. Чунки ўкув ўйли бошида даро соатлари кўпроқ олий маълумотли ўқитувчиларга берилади. Шундай кезларда олий маълумотга эхтиёж янада кўпроқ сезилади, — дейди Раҳима Чориева.

— Университетимизга педагогика-психология, бошлангич таълим ва спорт-тарбиявий иш, мактабча таълим, мусиқа таълими, тасвирий санъат ва муҳандислик графикиси ҳамда жисмоний маданият факультетларига белгиланган квоталар бўйича 855 нафар номзод талабаликка қабул қилинди, — дейди Қарши давлат университети қабул комиссияси масъул котиши Шахобиддин Нуриддинов. — Шунингдек, давлат комиссиясининг тегишили иловаси асосида яна 187 нафар тингловчи имтиёзи тарзда ўқишига қабул қилинди.

Айни пайтда вилоятдаги мактабларда фаолият олиб бораётган 13549 нафар ўрта маҳсус маълумотга эга ўқитувчининг барчаси босқичма-босқич олий маълумот олиши таъминланади.

Ўқтам МЕЙЛИЕВ,
"Ma'rifat" мухбери

Қалб ва руҳ озиғи

Турмуш ташвишларида ҳориган киши ором истайди. Қалби ва руҳи ҳаловатга интилади мудом. Билсангиз, бу ҳаловатни кўй-кўшик беради. Алла билан юрагимизга сингсан оҳанг умримиз давомиди ҳамроҳ бўлади. Инсон тафаккури шаклланиб, оламин англай бошлаганиданоқ мусиқага ошно тутниади. Шу сабабли ҳам антик даворларда мусиқа мантиқ, фалсафа, тиббёт фанлари қаторида ўқитилган.

Мактаблarda мусиқa дарсларининг ташкил этилишидан асосий мақсад ёшларнинг мусиқi саводхонлигини ошириш, уларда инсоний фазилатларни камол топтириш, гўзаллик ва нафосатни хам этишига ўргатишдир. Фарзандларимизга мусиқанинг ўргатища факат дарсларларни таълим мусиқасида бериладиган билимлар билан чегараланаслиқ зарур. Чунки бу соҳада ҳам улкан мадданий меросимиз бор. Бу — ҳалқ кўшиклари, кўллари. Аждодларимиз турли даварларда, турлила вазиятларда уларни кўйлаб келди. Мавсум, меҳнат кўшиклари, маросим айтимлари ва ҳоказо. Баъзан бирор комуш билан шугуллаётган кишига назар солсангиз, у кўшик тинглаётган ёки ўзи енгил хиргойи қилаётган бўлади. Бу кечинма инсоннинг конида бор. Миллий мусиқа пайдо бўлиши тархи узоқ минг-йилларларга бориб тақалади. Мана, неча асрдирки, сайдал топиб, янада бойиб кельмоқда. Ҳали мактабга чикмаган болаки ҳам катталардан ўч бўлмагандага "Бойчечагим бойланди" ни ўшилади. Бу бебоҳ мерос шу зайдада авлоддан-авлодга ўтиб боради. Олтин силслаланинг ўзилиб қолмаслиги эса барчамизга бирдек масульият юклайди.

Шу ўринда ҳақли савол туғилиши

табиий: хўш, ҳозир ёшларимизда миллий мусиқамизга муносабат кайда даражада? Таассуски, бу борада мақтанияни сўз айтиш мүшкул. Замон тараққиёти сабаб турмушимиз янгиликлар билан бойиди. Очик дивраздан шамол билан бирга чанттўзон ҳам кирганидек, хорижнинг енгил-елли, бемаъно ва бепарда кўй-кўшиклиари ҳаётимизга кириб кельмоқда. Ачинарлиси, айрим ёшларимиз бу кўшиклардаги маънони, сўзни тушунмай тингламоқда, кўшилиб мўюқом кильмоқда. Бунда факат ўша ёшларни айборд санамок адолатдан бўлмас. Ахир, катталар уларга ҳар томонлама наумуна бўлиши керак эмасми?! Тўй-томшаларни кузатамиш. Аксар катталарнинг ўзи қандай кўшиқка ўйин тушаётганини билмайди. Биз мусиқа ва сўз ўйғулигидан яралган кўшикларни ўйқотиб кўйтгандекмиз. Санъаткорлар, хонандалар чукур мазмунга эга шеърларни эмас, шунчаки зўрма-зўраки қоғияларни кўйга солмоқда. Авваллари шеърга кўй басталанарди, ҳозир айрим санъаткорлар тайёр кўйга сўз ахтармоқда. Соглом мантиқа тўғри келмайди-ку бу. Ахир, тўн буюртмачининг ўччамига қараб бичилмайдими?!

Айни пайтда мамнуният билан айтиши ҳам керак: ҳақиқий мусиқага, асл

санъатга иштиёқманд ёшларимиз хам бисёр. Уларнинг жаҳон миқёсида эришаётган ютуқларидан кувонализм. Фақат миллӣ чолгуларимизни эмас, хориж мусиқа асблорларини ҳам маҳорат билан чалмоқда. Аслида, бунинг ҳайрон қоларли жойи йўқ. Халқимиз топиб айтган: олманинг тагига олма тушади. Аждодларимиз мусиқа илмидаги ҳам тенгисиз бўлган. Буюк комусий олим Форобийнинг бу илмига оид китоб битганини ва ҳатто, янги мусиқа асбоби яраттанини ҳақида маълумотлар учрайди. Ҳалқ орасида шундай ҳикоят бор: Форобий меҳмон бўлган мамлакат ҳукмдори ундан куй чалиб бериниши сўрайди. Биринчи куй янграгандаги ҳеч ким кулигидан ўзини тўхтатолмайди. Иккинчи куй оҳангларни тинглагандаги орасида ийғламаган қолмайди. Навбатдаги куй таъсирида эса саройдагиларнинг барчаси ширин ўйкуга кетади.

Мұхтасар айтганда, мусиқа инсон камолотида мұхим роль ўйнайды. Шу боис фарзандларимизнинг қалб ва руҳини миллий мусиқа санъатимиз наумнаналири билан тўйинтиришимиз зарур. Майли, улар санъатшунос бўлмасин, аммо қалбуносликни яхшироқ ўрганади. Бу уларнинг ҳаёт торидори асосий толадир. Бу тола узилса, ё куй кўнглидагидек янгра майди, ё тор яроқсиз бир буюмга айланади.

**Дилноза ОСТОНАҚУЛОВА,
Мунаввар МАМБЕТОВА,**
Ангрен педагогика ва хизмат
курсатиш коллежи мусиқа фани
ўқитувчилари

Тиббиёт коллежи битириувчиси

нималарни билиши керак?

Мамлакатимизда айниқса сўнгги пайтларда ахолининг молакали тиббиёт хизматдан фойдаланишини таъминлаш, аввало, зарур билим ва кўнишмага эга кадрлар тайёрлаш борасида кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, бизнинг коллежимизда ҳам бўлгуси кичик мутахассисларни соҳанинг фидойи, салоҳиятли ходимларни этиб тайёрлашга алоҳуда ётибера қаратилмоқда. Айни пайтда мусиқасида 3 минг нафарга яқин ўкувчи ҳамширилариши, фармация, тиббиёт профилактика иши бўйича билим оляти.

Кўччиликда "Тиббиёт коллежида ўкувчи нималарни ўрганини?" деган савол пайдо бўлди. Тиббиёт коллежини таъмомлаган йигит-қиз, аввало, беморлар билан муюмала қилишини билиши керак. Шунингдек, инъекциянинг барча турларини — терига, тери остига, мушак орасига, вена ичига укол қилишини мукаммал билиши шарт.

Үкувчиларимиз таҳрибали педагоглардан беморлар билан ишлаш, касалликларнинг олдини олиш, хасталикларни фарқлаш, болаларни парвариш килиш, профилактик эмашка билаларни ўрганади. Амалиёт дарслари маҳсус тиббиёт учунаналири билан жиҳозланган хоналарда, Тошкент шахридағи оиласави поликлиника ва шифохоналарда ташкил этилади. Яқинда пойтахтимиздаги 1-шахар болалар клиник шифохонасида амалиёт дарснини ўтказдик. Үкувчиларимиз кўп йиллардан бўён шилаётган малакалар шифокорлар ёрдамида касалликларни аниқлаш, даволаш, диагностика ва реабилитация қилиш жараёнлари хусусида муайян тушунчага эга бўлди.

Кичик мутахассислар ўкув жараённада анамнез (сўраб-сурисишири) йиғиши, антропометрияни (бўй ва вазн ўлчаш) бажариш, пульс ва нафас олиш сонини аниқлашни ўзлаштиради. Белгиланган дарслардан ташқари, ҳалқ табобати сирларини, жумладан, Абу Али ибн Синонинг тиббиётга оид бой илмий мероси, касалликларни даволаш бўйича "Тиб қонунлари" китобида берилган тавсияларни ўрганади. Бу йил таълим мусиқасида таъмомлаган битириувчиларнинг 70 нафардан зиёди ўқишини тиббиёт олий ўкув юртларида давом эттироқда.

**Наима ЖАЛИЛОВА,
2-республика тиббиёт
коллежи кафедра мудири**

БИЛИМДОН КИЧКИНТОЙЛАР

Яшнобод туманидаги 149-мактабгача таълим мусиқасида 380 нафар бола тарбияланмоқда. Болажонларнинг мукаммал ривожланиши учун масканда инглиз тили, таъжондо, бадиий гимнастика, тасвирий санъат, шахмат ташаккунларни ўтишади.

— Муассасамизда тарбияланувчиларни қизишига қараб тўғараклар жал шатамиз, — дейди МТМ мудириси Дилдор Умарова. — Болажонларнинг кўл моторикаси куриш-ясаш машғулотида, ақлий салоҳияти шахмат, шашка тўғаракларидан ривожланитириб борилмоқда. Бу ўз татижаини бермоқда. Мисол учун, яқинда тайёрлов гурухи тарбияланувчиси Шоҳрухбек Икромбеков туман бўйича МТМ тарбияланувчилари ўтасида ўтказилган шахмат мусобакасида 2-йирини эгалади.

Суратларда: "Кўёшча" гурухи кичкиントойлари тасвирий санъат ҳамда "Оппоқойим" гурухи тарбияланувчилари куриш-ясаш машғулотида. **Суратларни Б.РИЗОҚУЛОВ олган.**

2017-yil 29-noyabr, № 95 (9056)

«2»

кўйған айборми ёки... баҳо олган?

— Нега қизимга "икки" баҳо кўйдингиз, бунга нима ҳаққингиз бор?

— Ахир, уйга берилган вазифани баҳармаса, нима қиласай?

— Билмаганини ўргансин, деб мактабга берганимиз, барака топкур! Икки баҳо олсин, деб эмас!

— Баҳо ўқувчиларга нима учун беш баҳо кўйдим, ўйлаб кўринг-чи! Қизингиз дарс тайёрламай келса, беш баҳо кўйишм керакми? Мен билан баҳо талашгунча, болангиз билан дарс тайёрланг.

— Майли, сен билан тортишмай, директорга устингдан арз қиласман...

Жаҳзотига минганд аёл энди муалимани сенсирашга ўти. Беихтиёр жанжал "сабабчиси" бўлган ўқувчига кўзим тусди. Онаси ўқитувчига бақири, уни ҳақорат қилаётганидан бола мамнун. Жанжалкаш она, унга гап уқтирољмаётган устоздан кўра мурғак қизалокнинг бу воқеадан кейин ўқитувчисига нисбатан ниммани хис килиши кўпроқ ташвишланарли эди.

Мактаб — мукаддас даргоҳ. Бу ерга қайси дир масалада келган инсон у ёқ - бу ёғини тузишиб, муомаласини яхшилашга ҳаракат қиласди. Ҳатто кўча-кўйда индамай ўтиб кетадиган болалар ҳам мактабда қўлини кўксига кўйиб, ўтган-кетганга саломини қанда қилимайди. Ўқитувчи кўринса, четга ўтиб, ўй беради. Аммо шундай кутгуг масканга дилбандининг ўзиши ёки ҳулқи ҳақида суринтишиб эмас, балки "икки" баҳо кўйгани ёки тадбирда қатнашмаган боласи учун ўчишга келадиган ота-оналар ҳам учраб туради.

Бола учун ота-онасидан ақлли, доно инсон йўқ. Агар улар боланинг кўз ўнгидаги ўқитувчини бехурмат қиласа, унга белисанд бўлса, ўқувчидан ҳам устозига нисбатан худуд шундай муносабат шакллана бошлади. Маънавиятли, маданияти инсон бола олдида педагог шаънига ёмон гап айтмайди. Гарчи айб ўқитувчидан бўлса ҳам, унинг ҳурматини жойига кўйиш керак, деб ҳисоблайди. Акс ҳолда "Ота-онам айтди-ку, ростдан ҳам муалим ноҳақ экан, уни ҳурмат қилишим шарт эмас!" деган фикр пайдо бўлиши мумкин унда. Устоз-мураббийни ҳурмат қилмаган бола ўз ота-онасининг иззатини жойига кўярмикан?

Ўқитувчи — барчамиз учун қадрли касб эгаси. Унинг оиласида муаммолар йўқ дейсизми? Аммо у қан-

дай кайфиятда бўлмасин, фарзандларимизга дарс беради. У ҳар куни истаса-истамаса, 30 ҳил характердаги ўқувчига 30 ҳил муомала қилишга мажбур. Баъзида асаби дош беролмай каттиқ галириб, танбех беришини тушунишимиз керак. Ўқитувчилар орасида бола қалбини яхши тушумайдиган, педагоглик маҳорати етишмайдиганлар ҳам уч-

лашиш даврида экан. Бошлангич синфдан ўтгани учун ўқитувчини бекорга айблабман. Муалимма ҳаммага бирдек муомала қилиди. Ўглимни кўшимча машгулотга жалб қилишим керак", дега ўз ҳатосини англалди. Муаммони ҳал қилишнинг осон йўлини неча йиллардан бери тажрибада кўллаб келамон. Бу усулда ота-оналар ўз ҳатосини англаб етишади. Одатда, ўқувчи бошлангич таълимдан юкори синфа кўчганда ёки янги ўқитувчи дарс бера бошлаган пайтада келишмовчиликлар юзага келади.

Турмуш ташвишларига шу қадар берилиб кетганидан, фарзанди қайсидан "авло", қайси фандан "қони-қарсиз" баҳо олишини билмайдиган ота-оналар ҳам бор. Шу боис, ўғли ёки қизи "2" олиб ёки дақки ўшитиб келса, "Сени уришиши қанақа бўлишини ўқитувчинга кўрсатиб кўяман! деб ваҳоҳат ва дағдага билан мактабга бостириб келадиган тоифалар учраб туради. Бола бола-да, айинни яшириш учун баязиди бўрттириб юбориши, ўзидан ҳатолик ўтса ҳам, ота-онасидан кўркиб, устозини гунохкор қилиши мумкин. Ота-оналар эса, фарзандидан воеа тафсилотини суриштирмайди.

— Бешинчи синфда математикадан уйга вазифани тўғри бажариб келмаганим учун "икки" баҳо олдим, — дейди пайарилик фахри педагог Мухтабар Авазова. — Отам кундалигимни текшираётib, индамади. Аммо эртасига мен билан мактабга келди. Ҳайрон бўлдим, ичимда кўркув. Муаллим билан уришмоқчи шекилини. Аммо мен куттгандек бўлмади. Отам ўқитувчимга "Рахмат сизга, устоз" деди. Кесатиб айтдими десам, юз ифодаси жиддий. Эртаси куни атай шаҳарга борганд дадам менга "Қизиқарли математика" китобини совға қилди. Ўша китобни ҳали-ҳануз аср-авайлайман.

Ота-оналар маълумоти, савиаси, ҳаёттй тажрибасига қараб ўқитувчининг ишига баҳо беради. Ўқимишли, маънавиятли, оқил инсонлар устоздан хато-камчилик ҳасас, ҳар бир ишидан хикмат қидиради. Айб кимда бўлишидан қатни назар, ўқитувчининг ҳурматини жойига кўяди. Бирор мумаммо бўлса, у билан холи гаплашади.

— Ўглим бу йил биринчи синфа чиқди, — дейди Чилонзор туманида

Kuzatuv

яшовчи Умид Ҳайдаров. — Уй вазифасига "4" баҳо олибди. Қандайдир норози оҳангда онасига "Битта ҳатом учун "4" олдим" дебди. Онаси нинг қизиқонлик қилиб "Нимага ҳунақа қиласди, битта ҳатога-я, бориб гаплашиб қўйишм керак экан-да!" дебётганини ўшитиб қордим. Уларга масалани босиқлик билан тушунтиридим: "Ўглим, устозинг тўғри қилиби. Ҳато бўлса, баҳонг пасада. Битта ҳарфни бўяб ёёсанн ҳам беш ололмайсан!". Онасига ҳам болада ўқитувчига нисбатан нотури тасаввур ўйботмаслини тайинладим.

Тажрибали педагоглар мактабга жанжал қилиб келган ота-оналарга қандай муомала қилишини яхши билади. Вобектуманидан 9-мактаб ўқитувчиси Раҳима Бердиева агар синфдаги барча ўқувчига бирдек муомала қилинса, ота-оналар билан доимий алоқа ўрнатилса, ҳеч қандай тортишувга хожат йўқлигини таъкидлайди:

— 34 йиллик тажрибам бор. Ҳозир 8-синфа раҳбарман. Жуда шўх ва түполончи бола бор. Иккита қиздан кейин тугилгани учун у оиласда эркатор, айтганда айтган, дегани деган. Ҳеч кимнинг галига қулоқ солмайди. Қайсири дарсда ҳамкасбим дакки берса, бола буни ҳазм килолмай, онасига айтади. "Ўглимни силташга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ" деб тепа сочи тикига бўлган она мактабга келди. Синф раҳбари булганим учун аввал аёл билан холи гаплашдим. Унга фарзандининг дарсда одоб сакламаслиги, ўқитувчиларни назар-писанд килмаслигини тушунтиридим. Биргаликда тарбияласад, бошқа тенгдошлари қатори боласи одобли бўлишини айтдим. Бунинг учун ўқитувчи билан бамаслаҳат иш тутиш зарур. Аввалига жаҳли чиқи турган она таклифига рози бўуди. Бола билан алоҳидаги шугуллашади. Қайси фандан ўзлаштириши суст бўлса, қўшимча машгулот ташкил қилдим. Қизиқарли китоблар бердим. Ўқиганларни биргалишиб муҳокама қилдик. Тадбир ўтказсан, гурух сардорлигидек масъулиятли вазифани унга топширдим. Мальум муддат ўтгач, онаси келиб, "Ола, узр. Ўтган сафар сизларни ноўрин ҳафа қилибман. Аслида, айб ўглимниң ўзида экан. Ҳозир у ижобий томонга ўзгари. Бу сизларни хизматнингиз!" деб миннатдорлик билдири. Шундай мумаммо бўлмаслиги учун ҳар ҳафта баҳорларни ҳамлаб, ўқитувчилар рейтингини доскага осиб юйман. Энг юқори балл тўплаган боланинг ота-онасига раҳматнома насиб қиласди. Ўқувчининг камчилиги, ўзлаштириш даражаси, унга қандай ёрдам зарурлигини қундалик дафтарига ёзиб, ота-онасига ўқитувчи тайинлайман. Маънавий-мәърифий ишлар бўйича директор ўрینбосари ва маҳалла фаоллари билан хонадонларига кириб таълим-тарбия мавзусида субҳа ўшишираман.

Педагог, ота-она ва бола. Учта ҳаҷа, учаласининг фикр ва караши бир-биридан фарқланади. Педагог ўзини ҳақ деб ҳисоблаган вазият ўқувчи ва унинг ота-онаси учун адолатсизлик бўйиб тулюши мумкин. Ўқитувчи ҳақ бўла туриб ҳам баязиди ота-она томонидан айланади. Аммо ҳар қандай вазиятда ҳам ўқитувчини айблаб, уни ҳақоратлашга шошилмаган маъқул. Ҳеч бир педагог болага ёмонликни раво кўрмайди.

Райхона ҲўЖАЕВА,
"Ma'rifat" мұхбири

2017-yil 29-noyabr, № 95 (9056)

ЯНГИЧА ПУЛ ЎТКАЗИШ ТИЗИМИ ЯРАТИЛДИ

«Apple» компанияси «iMessage» орқали пул ўтказмаларини амалга ошириш имконини берувчи «Apple Pay Cash» хизматини ишга туширди, дея барабар килди «TechCrunch».

Энди «iPhone» фойдаланувчиларни «iMessage» тизими ёрдамида тўғридан-тўғри пул ўтказмалари учун хабарли сўров юбориши мумкин.

Янги тизим ҳозирча факат АҚШдаги «iOS 11.2 beta 2»ли девайсларга ўрналиган бўлиб, «Pay Cash» карталарини онлайн тўлдириш учун «Face ID», «Touch ID» функцияларидан фойдаланиши ёки паролни киритиш талаб этилади. Мазкур хизмат тури ҳозирча тест режимида ишлатмоқда.

Аслида, «Apple» компанияси янги функцияни шу йил сентябрда ишга тушириши ваъда қилганди, аммо айрим сабабларга кўра тақдимот кечиктирилган.

ЯНА ГАЗЛИ ИЧИМЛИКЛАР ҲАҚИДА

«Journal of the Endocrine Society» нашрида Жаңубий африкалик бир гурӯх олимларнинг газли ичимликларнинг ўлимга олиб борувчи хавфига бағишланган тадқиқоти натижаси ўзлон қилиди.

Мутахассисларнинг тадқиқлашачи, бундай ичимликларни мунтазам истемол қилиш қандали диабетнинг иккинчи ошиши кузатилади. Олимлар ширин ичимликларни севиб ичадиган 36 кишида мета-тахлил текширувни ўтказгач, шундай хуласага келди.

Тадқиқотилар биргина «Кока-кола»нинг 0,33 литрлик стандарт идишида 39 граммача қанд моддаси борлигини аниклади. Вахоланки, катта ёшдаги кишилар учун қанднинг кунлик мөъёри 14 грамдан ошмаслиги лозим.

Ирода ТОШМАТОВА тайёрлади.

реклама • реклама • ўзлон • реклама • ўзлон • реклама • реклама • ўзлон • реклама • ўзлон •

Юлдашева Насиба Алишеровнанинг 14.00.21 — Стоматология ихтиосолиги бўйича «Хомиладорлик даврида пародонт калликларини даволаш ва профилактикаси» мавзусидаги (тиббиёт фанлари бўйича) фалсафа доктори (PhD) диссертациясининг ҳимояси Тошкент тиббиёт академияси ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.Tib.30.01 рақамли илмий кенгашнинг 2017 йил 14 декабрь куни соат 13:00 даги мажлисida бўлиб ўтади.

**Манзил: 100109, Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 2-йй.
Тел/факс: (0-371) 150-78-25; e-mail: tta2005@mail.ru**

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети педагог-ходимлар, кафедра мудири, профессор, доцент, катта ўқитувчи, ўқитувчи лавозимларига ТАНЛОВ ЭЎЛОН ҚИЛАДИ:

- Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик;
- Адабиёт назарияси ва замонавий адабий жараён;
- Фольклоршунослик ва диалектология;
- Ўзбек тилини ўқитиш методикаси;
- Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси;
- Ахборот ва замонавий педагогик технологиялар;
- Инглиз филологияси;
- Шарқ тиллари кафедралари кафедра мудирлигига.

«Ўзбек тилшунослиги» кафедраси профессорлигига:

- Ўзбек тилшунослиги;
- Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик;
- Адабиёт назарияси ва замонавий адабий жараён;
- Фольклоршунослик ва диалектология;
- Ўзбек тилини ўқитиш методикаси;
- Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси;
- Таржима назарияси ва амалиёти.

«Шарқ тиллари» кафедралари доцентлигига:

- Ўзбек тилини ўқитиш методикаси.

Ахборот ва замонавий педагогик технологиялар кафедралари катта ўқитувчилигига:

- Ўзбек тилшунослиги;
- Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик;
- Фольклоршунослик ва диалектология;
- Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси;
- Педагогика ва психология;
- Ахборот ва замонавий педагогик технологиялар;
- Таржима назарияси ва амалиёти;
- Инглиз филологияси кафедралари ўқитувчилигига.

Танловда қатнашиш учун қўйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

1. Ректорномига ариза.
 2. Ишловчининг шахсий варагаси.
 3. Маълумоти, илмий даражаси, илмий унвони ҳақидаги диплом нусхалари.
 4. Паспорт нусхаси.
 5. Илмий ишлар рўйхати (факультет илмий котиби томонидан тасдиқланган ҳолда).
 6. Малака ошириш тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси.
- Ҳужжатлар ўзлон чиққан кундан бошлаб 20 кун муддатда қабул килинади.
- Манзил: Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Юсуф хос Хожиб кўчаси, 103-йй. ТошдўТАУ ходимлар бўлими.
- Тел.: (+998 90) 127-50-82.

Қаюмов Бахром Абдуллахоновичнинг 05.08.06 — Фидиракли ва гусеницилар машиналар ва уларни ишлатиш ихтиосолиги бўйича «Бензинли двигателлар инжекторли таъминот тизими эксплуатацион ишончлилигини ошириш» мавзусидаги (техника фанлари бўйича) фалсафа доктори (PhD) диссертациясининг ҳимояси Тошкент автомобил ўйларини лойиҳада, курси ва эксплуатацияси институти ҳамда Тошкент шаҳридан Турин политехника университети ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.T.09.01 рақамли илмий кенгашнинг 2017 йил 6 декабрь куни соат 10:00 даги мажлисida бўлиб ўтади.

**Манзил: 100060, Тошкент шаҳри, Амир Темур шаҳкўчаси, 20-йй.
Тел/факс: (0-371) 233-08-27, 232-14-39; e-mail: devonxon@tavii.uz**

Холиддинов Илхомбек Ҳосилжоновичнинг 05.05.02 — Электротехника. Электр энергия стансиялари, тизимлари. Электротехник мажмуналар ва қурилмалар ихтиосоликлари бўйича «Паст кучланиши электр тармоқларидаги посимметрик ҳолатларда электр энергия сифатини таъминлаши усулларини ишлаб чиқши» мавзусидаги (техника фанлари бўйича) фалсафа доктори (PhD) диссертациясининг ҳимояси Тошкент давлат техника университети ва «Илмий-техника маркази» МЧЖ ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.T.03.03 рақамли илмий кенгашнинг 2017 йил 9 декабрь куни соат 14:00 даги мажлисida бўлиб ўтади.

**Манзил: 100095, Тошкент шаҳри, Университет кўчаси, 2-йй.
Тел/факс: (0-371) 246-46-00, 227-10-32; e-mail: tsu@tdtu.uz**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 30 сентябрдаги «Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги фаолиятини таомиллаштириш тўғрисида»ги карорига асосан Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги қошидаги ўкувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва психологик-педагогик республика ташхис маркази қайта ташкил этилиши муносабати билан бўш ўринлар бўйича қўйидаги йўналишларда бўлим бошликлари ва методист лавозимларига ишга тақлиф этади:

№	Лавозим	Сони
1.	Инновацион педагогик технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш бўлими бошлиги	1 нафар
2.	Ўкувчиларни касб-хунарга йўналтиришининг методик таъминоти бўлими бошлиги	1 нафар
3.	Касб таълими методикаси бўлими бошлиги	1 нафар
4.	Бошлигич таълим муассасаларига психологик хизмат кўрсатиш бўлими бошлиги	1 нафар
5.	Касб-хунарга йўналтириш ва психологик-педагогик ташхис тизими мониторинги бўлими методисти	1 нафар
6.	Касб таълими методикаси бўлими методисти	1 нафар
7.	Дефектология ва тиббий хизмат кўрсатиш бўлими методисти	1 нафар
8.	Иктидорли болалар билан ишлаб бўлими методисти	1 нафар

Даъвогарлар қўйидаги малака талабларига жавоб беришлари шарт:

- a) олий психологик ёки педагогик маълумот;
- б) умумий ўта таълим муассасаларида беш йилдан кам бўлмаган психологик ёки педагогик иш стажи;
- в) ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиши билиш.

Аризалар ўзлон матбуотда чиқсан кундан бошлиб бир ой давомида қабул килинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кушбеги мавзеси, 16-«А» уй.

**Телефонлар: (0-371) 250-12-91, 250-35-80;
e-mail: tashxis_markazi@xtv.uz**

...«Афросиёб» поезді елдек учіб боряптию гүё атрофингиздағы олам охиста айланыттаңдек, күнглингиз сокинлик ҳузурини тұяды. Япроқларини силкитиб, чапак қалаёттандын мисол сизни узатып қолаёттандын дөв-даражалар, онда-сонда учрайттан, яккам-дуккада гулу гиёхлар, бир-бирига тулашиб кеттеган қовли-жойлар сизни ширин ўй-хәлларға ошино этады. Тұрмуш ташвишларидан озгина бўлса-да узоқлашиш имконини беради, назаримда, йўловчиллик гашти. Янги таасусротлар, или бор юзлашаёттандын замондошларингиз сұхбаты неча баҳорларни қаршилаб англама-ганингиз — ҳәйт тилсимволардан вожиғи этаеттандек фикрат дунёнгизга мушоҳада қымом вазифасини қўяди. Истайсизми, йўқми, гарчанд ҳар аманни ўз қаричингизда ўлчасангиз-да, кўрган-кечиригларнинг хусусида мулҳоза юритаверасиз. Донишманд ҳалқимизнинг юрган дарё, ўтирган бўйра деганлари шундаки, у гувоҳи бўлган эзгу ишни, кимларнингдир тутумларидаги яхшиликнинг ифори уфуриб турган жиҳатлар уругини эларо сочиб юборгиси келаверади. Йўқса, уйкулари учіб кетади, ўзидан ризо бўлмайди.

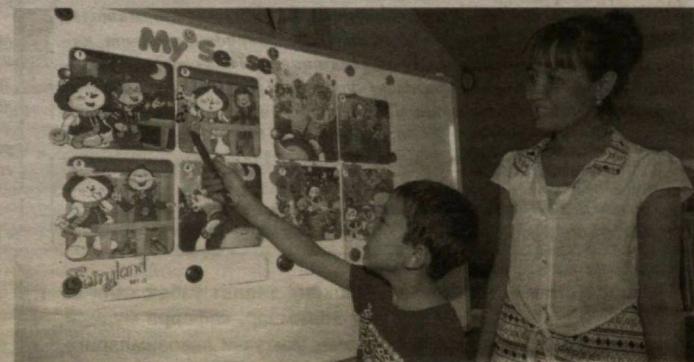
«Афросиёб» уни яратган ақлу замоқтап соҳиблари, узундан узун йўллар солиқ кўплининг олисими яқин қымом ишқида захмат чекканларга тасаннолар айтаёттандын тулпор янглиғ чопиб кетепти. Вагонларда эса йўл азобини симмиди эмас, вуҳудидаги чарчоги аригандек бўқашларига ҳаловат энган йўлдошларнинг гурнглари гурнгларга уланади. Каршимидағи ўриндиқларда кетаёттандын ҳамроҳларимнинг хатти-харакатларини кузатищдан негадир ўзимни олиб қочолмайман. Бахтиёр жуфтликнинг кўз қарашларидан истакларини уққудек руҳий яқинликларини хис этганим сари «Онла атамлиш чаманзор аслимда ана шу. Молу дунё йўлидаги ивишишлар, ўзин устун кўйишга уринишлару паст бўлиб қолищдан чўчишдек калтабинлик бу гулшани пайхон этишга чоғланган чирмовуқлардир...» деган таъкид ҳақлигига тақор-такор инонавераман. Ич-ичимдан «Қанийди, ҳамма ота-оналар сиз сингарни бўлса, ўзбекка тенглашадигани топилимасди ер юзида!» деган ҳақириқ отилиб чиқмоқча шайланара ва нигоҳларимда уларга нисбатан миннатдорчилки хиссига айланып, қофзотга ақсими туширмоққа пайт пойларди. Бири ўн бир, бири еттиларни қаршилаган фарзандларининг таътилларидан фойдаланып уларни Бухори шариф зиёрати, саҳатлари олиб кетаёттандын ёш ота-оналар ҳар фурсатни шунчалар кадрлашар эдик, болажонларининг навбатига меҳрибонла-

биз ортда қолдирған темир йўл бўйларидан шўрланиб, оқариб қолган ерлар анчагина эди. «Эътибор бермадингизми — бу еринг касали — тузланыш...» деди у. Нигоҳларидан бу замин оғриғи, даволаш керак, деган ташвиш ифодаси бўртиб турарди. Ҳайратимга ҳайрат кўшилди, дилим яйраб кетди. Юртимнинг келажаги ишончли кўлларда, деган кувонч чул-чул олди борлигими. Чизгилар изоҳланди, баҳоланди, нұксонлари болажонларнинг «мехрибон устозларни томонидан бафуржга англатилган холда тўғриланди. Ота-оналар фарзандлари зерикиб қолмасин дейишганиданни, ҳар машшугул оралигида уларни қизиқтирган мавзуларда сўзлаб беришар, лекин «Нега, нима учун, қаҷон...» каби жумбоклар ҳақида

унга таълим беришда ҳам, тарбияда ҳам муваффакиятта эришиши қийин. Вужуд ҳаракатда чиниқаны каби, ақл ҳам «Нега...» ларга урилавербоб тобланади. Саёҳатларда фарзандларимиз мумомалада маданияти, атрофидагилар, юртимиз бойликларини хурмат килишини ўрганишларига ҳам муҳит яратишга уринамиз. Менимма, ватанпарварлар туйғуси шундай сингдирилса керак. Биз оддий бурчимизни бахаряпмиз, холос.

...«Афросиёб» Ўзбекистоннинг маҳобати, салобатини кўз-кўз килаёттандын юздан бир далил мисол Тинчлик, хуррият, мамлакат тараққиёти билангина тотли насимларни сими-

Ота-оналик бурчини англаш

ри елкасига бошини кўйганча озгина мизғиб олганларини хисобга олмасак, йўл бўйи ўқиб, ўрганиб, ақлу шуурларини чархлаб экспурсияга «тайёрланиб» кетиши. «Биз қаерга кетапмиз? Поеzd соатига канча йўл босади? «Афросиёб» Бухорога етучина қайси шаҳарларда тўхтаб ўтади?...» Поеzd ўринидан кўзғалгач отанинг дилбандларига бундай саволлар билан мурожа килгани аввалига менга ёрши туюлганди. Болажонларнинг бурролиги, саволлар онанинг жавоблари билан тўлдирила боргани эса кўп ўтмай бу сўровлар ортида сабоқ жамлигини англатди менга. Йўл ҳалталаридан рангли камламар, расм дафтар, эртак ва топшымок китобчалар. Ота «Кузатёттандырларингиз, гувоҳи бўлаёттандын ҳолатларингизни тасаввурингизда жонлантириб расмларда акс этиринг» топтишигина берди. Ўриндиқларга ўрнатилган мосламалар даро столига айланди... Етти ёшли болажон чизган тасвирда ер юзаси оплок, аммо кор эмас эди. «Нега бу рангни тандадин» сўради онаси сабабини билса-да, фарзандининг қарашларидаги теранликни илғамок бўлиб. Дарҳақиқат,

бош қотириш, ана шу сўзлар кўшилган саволлар тузиши яна «ўқувчилар»га юланарди.

— Биз ҳар бир дам олиш куни, таътилларда, албатта, болалар билан саёҳатга чиқамиз. Сафаримизни фақат кўриш эмас, билиш, ўрганишига сарфлашни турмуш тарзимизда сингдирив юборганимиз, — деди ота гап орасида мендаги ҳавасни сезиб. — Агар ота-она ахил бўлиб, боласи билан ишламас экан, мактаб

ра-симира манзиллар томон ошиқаёттириш. Мазкур улуғ неъматларнинг умброкийлиги эса мустаҳкам, бар-қарор оиласарда, ота-оналарнинг ана шу оддий бурчларини сидқидилдан адо этишларига қанчалар боғликигини ҳар юрак борича ҳис этиб яшаса, ҳали кўп баланд-баланд дононларни забт этишга қодирдир бу ҳалк, бу Ватан!

Ойбуви ОЧИЛОВА

Qadim zamonda ikki dugona bo'lgan ekan.
Ikkoving fe'l-atvori ikki xil bo'lib, biri hamma narsadan yaxshilik qidirsə, ikkinchisi yomon tomonini izlarkan.

Kunlarning birida ikki qizaloq o'yunab yurib uyidan olislab ketibdi. Aniqrog'i, ular yo'lidan adashibdi.

Birinchi qiz:

— Shu atrofda odamlar yashaydigan biror uy bordir — desa, ikkinchisi:

— Kimsasiz joylarda uy nima qilsin. Ishqilib biror yirtiqch hayvonga duch kelmaylik-da, — dermish vahim bilan.

Ularning baxtiga qarshisida eshigi ochiq uy ko'rinishdi. Yaqinlashganlari zahoti uydan bir kampir chiqib ularni shirin so'z bilan kutib olindi. Issiq uya kirgach borini dasturxonga sochib ularni mehmon qilibdi. So'ng momo:

— Yo'lida charchagan ko'rinasiz. Bu uya mendan boshqa hech kim yashamaydi. Istagancha hordig'ingizni chiqaring, — deb ularni bir xonaga olib kirib o'zi iziga qaytibdi.

Qizlar yumshoq o'rindiplardan mazza qilib dam olishibdi. Charchoqdan xalos bo'lgach, suhabatga kirishibdi.

Birinchi qiz:

— Qanday ajoyib momoga duch keldik. U bizni o'z qizidek qabul qildi, — deyishi bilan уомондаги devorda atirgul rasmi paydo bo'libdi. Shunda ikkinchi qiz:

— Chindan ham yaxshi aylomi yoki sehrgarlik nayrangimi hali bilish qiyin, — u gapini tugatmasdan yonidagi devorda shaytonning boshi surati turganmish.

Birinchi qiz:

— Shubhalarni qo'y. Momo sira sen o'ylagan sehrgar yo'jodugar emas. Buni ko'nglim sezib

turibi, — debdi. Endi devordagi atirgullar ko'payib ketibdi. Ikkinchisi qiz dugonasiqda dakki beribdi:

— Sen hamisha xomxayol va xayolparast bo'lgansan. Ko'chadan kelgan begonani uya taklif qilish aqlanmi?

Shu payt devordagi shaytonning ikki tomonidan bahaybat ikkitá qo'l o'sib chiqibdi.

— Yo'q, yo'q! Momo haqida bunday gaplarni ayish yaxshi emas. U uyiqa taklif qilmaganda aniq ko'chada qolardik. Bu yog'i o'zingga ma'lum, —

turibi, — debdi. Endi devorga beixtiyor qaragan ekan u yerda oltin aravaning rasmi paydo bo'lganini ko'rib qolibdi.

Momoning yonini qancha olma baribir unga ishonmayman...

Birinchi qiz darrov ikkinchisi qizning og'zini berkitibdi va debdi:

— Agar sen yana bir og'iz momo haqida yomon xayollarga borsang, devordagi shaytonning butun gavdasi paydo bo'lib bizni halok qiliши mumkin.

Sezmaddingmi, har bir yomon so'zingdan so'ng

devorda birin-ketin shayton qiyofasi paydo bo'la boshladi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Sehrlı uy

(Ertak)

debdi va devorga beixtiyor qaragan ekan u yerda oltin aravaning rasmi paydo bo'lganini ko'rib qolibdi.

Momoning yonini qancha olma baribir unga ishonmayman...

Birinchi qiz darrov ikkinchisi qizning og'zini berkitibdi va debdi:

— Agar sen yana bir og'iz momo haqida yomon xayollarga borsang, devordagi shaytonning butun gavdasi paydo bo'lib bizni halok qiliши mumkin.

Sezmaddingmi, har bir yomon so'zingdan so'ng

devorda birin-ketin shayton qiyofasi paydo bo'la boshladi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht uchun chiroyligini qilibdi.

Ikkinchisi qiz ham dugonasining har bir gapidan so'ng atirgul va oltin arava surati paydo bo'lganining ma'ninosini tushunibdi. Dugonasidek momo to'g'risida yaxshi gaplar ayisht u

2017-yil 29-noyabr, № 95 (9056)

Елкасига спорт сумкасини илиб олган икки боладан қизиқиб сўрадим:
 — Спорт мактабига боряпсизларми?
 — Ҳа! Биз бокс бўйича Олимпиада чемпиони Шахобиддин Зоиров кўл остида шуғулланамиз! — деди болалар мақтани.
 — Ростданми? — дедим ишонкирамай.
 — Бўлмасам-чи, Шахобиддин ака хозир бизга мураббийлик қиляпти.

Коёндаги чемпионлар мактаби

Кўп ўтмай, ана шу болалар тарбияланаётган Коғон шаҳридаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабига бордим. Чиндан ҳам ёш авлодга куч, иштиёқ, илхом бағишлайтган масканлардан бири эканига амин бўйдим. Айни пайдада бу ерда 1200 га яқин ўғил-киз спортнинг 13 тури билан шуғулланмоқда.

— Охирги уч ойда шуғулланувчиларимиз сони қарийб 300 нафарга ортди, — дейди спорт мактаби директори Фуркат Хайрулаев. — Дэярли ҳар куни янги ўқувчи қабул қиляпмиз. Фарзанди ёки неварасининг етаклас келган ота-она, бобо-бувиларнинг спортга минособати икобий эканидан курсандиз. Чунки спорт — саломатлик манбаи, баркамолликка хизмат қилувчи восита. У инсонда ишонч, қатъият, тетиклик, тартиб-интизомни шакллантиради.

Спорт мактабининг асосий машгулотлари
 «Орзу» болалар спорт мажмуасида ўтказилади. 2008 йили фойдаланишига тоширилган мазкур ишоштинг жаҳон андозалирига мос тарзда жихозланган катта ва кичик спорт заллари, футбол, гандбол, волейбол, баскетбол майдончалари, ювишиш ва кийиниши хоналари спортсевар ўқувчилар иктиёрида.

Икки сменада ташкил этиладиган машгулотларда 800 нафар шуғулланувчи иштирок этиши мумкин. Жорий йилда мактабга қараши ўйингонхинг 350 миллион сўмлик маблағ ҳисобига кўйта тъмирланди, замонавий кўринишга келтирилган машгулотлар сифати ва самараорлигини оширишда мухим омил бўлди.

Шаҳардаги «Ёшлик» болалар спорт мажмуаси ва «Локомотив» футбол ўйингоҳи ҳам шу мактабга беришган. Бундан ташқари, 7-, 9-, 10-умумтыйлик мактабларида дўзудо, стол тениси, таэквондо, юонрўм кураши, эркин кураш ва баскетбол бўйича спорт секциялари филиаллари фаолият юритмоқда.

Муваффакиятлар жаҳиди сўз боргандা, энг аввалио, боксчиларнинг ғалабаларини эътироф этиши жоиз. Ҳусусан, Шахобиддин Зоировнинг ўтган йили Рио-де-Жанейро шаҳрида бўлиб ўтган XXXI ёзги олимпиадада голиб бўлгани нафакат спорт масканни, балки мамлакатимиз бокс мактаби нуфузи ошишига саломлой хисса қўши. Колаверса, Ўзбекистон ёшлар ҳамда ўсмирлар терма жамоалари таркибида ҳалқаро мусобакаларда қатнашиб, ўз ғалабаси билан юртимиз байробини юқсанка кўтараётган истеъоддли боксчилар Имрон Косимов, Достон Нарзиев, Нодир Насруллаев, Ҳалимбек Утегенов ҳам ана шу мактабдан чиққан.

— Спортич хәтида или сабоқ олган мактаби ва устозлари мухим ўринга эга, — деди Шахобиддин Зоиров. — Биринча машгулотлар унинг тақдирда ҳал қилувчи палла ҳисобланади, орзу-жаваслари

катьиyllашиб, мақсадга айланади. Мен ҳам 8 ёшимда шу масканга бир олам ҳавас билан келганиман. Ўшанда тезорқ чарм кўлқоп кийишга кизиқардим. Аммо моҳир мурраббийларим Истам Кабинов ва Шукрат Миралиевнинг ўзига хос талабчаник, қаттиқўллик билан берган сабоқлари болаларча қарашларимни ўтириди, ўзgartирди. Ўшанда жимжимадор чарм кўлқоп кийиб муштлашиб, рақиби ёнгиз эмас, балки кучли ирода ва саботта

Bolalar sporti

эга бўлиш, мақсад сари дадил интилиш ҳаммасидан ҳам муҳим эканини англадим.

Айни кезда Ш.Зоиров ўзи тарбия олган мактабда ёрдами мурраббий бўлиб ишлайти. Устозларидан ўрганганинни шогирдларига ўргатмоқда. Айтишича, мурраббийлар халқаро аренада кучли рақиб билан муштлашишдан да мушкул. Аммо ўнлаб ёшлар қалбидан спортга меҳр, Ватанга муҳаббат ўғотида, завур сурур тўйгуларни жўш урдириш одида бу машакатлар унтилади.

Бир неча йилдан бўён мимлакат чемпионатида Буҳоро вилояти шарафидан ҳимоя қиласётган «Коғон» минифутбол хамоаси шу спорт мактаби қошида ташкил этилган. 2009 йили професионал минифутбол клуби мақомини олган мазкур хамоа бир вактнинг ўзида плэй футболи бўйича Ўзбекистон биринчилиги ҳам мұваффакияти иштирок этмоқда. Фуркат Хайрулаев, Фузули Хайрулаев ва Фирдавси Равшанов мурраббийлигидаги жамоа 2011—2014 йилларда кучли бешлиқдан ўрин олган бўлса, 2014—2015 йилги мавсумда бронза медаль соҳиби бўлди. Кейинги уч йилда 19 ўшилар ўтасида кечган республика биринчилигида чемпионлики кўлдан беравяятни.

Спорт мактабидаги 200 га яқин қиз спортнинг нафис тури бадиий гимнастика билан шуғулланмоқда. Улар орасида спорт усталлари, спорт усталлигига номзодлар ҳам бор. Умидли спортчи Амира Салимова эса ҳалқаро тоғифадаги спорт усталлигига номзодлик талабини бажарди. У бир неча йиллардан бўён Республика ва ҳалқаро мусобакаларда юкори натижаларни қайд этиб келяпти. Тошкент шаҳрида ўтган анъанавий «Happy Caravan» ҳалқаро турнирида ушбу мактабдан иштирок этган уч гимнастикадан бири олтин медаль соҳиби бўлди. Икки нафари эса совриндорлар каторидан жой олди.

Бундан ташкири, мурраббий Фаранғиз Музаффарова ўш бўлишига қарамай, қисқа муддатда таэквондо бўйича қатор шогирдлар тайёрлашга улурди. Жорий йилда мазкур спорт тури бўйича ёшлар ва ўсмирлар ўтасида ўтказилган Ўзбекистон кубоги мусобакасида Асадбек Сатторов ва Дурдана Сатторрова кумуш, мамлакат чемпионатида Моҳидил Яхёкулова олтин, Муҳаммадсамир Ражабалиев ҳамда Нилюфар Очилова бронза медални кўлга киритди.

Айни пайдада 26 нафар мурраббий-ўқитувчи ишлайти мактабда ҳар шанба куни «Мурраббийлар ўқуви»ни ташкил этиши анъанага айланган. Бундан кўзланган максад, мурраббийлар маликасини, маҳоратини ошириш, уларни соҳадаги ўзгариш ва янгиликлардан мунтазам хабардор килиб боришидир.

Иродда ОРИПОВА,
 «Ma'rifat» мухабири

ядо ўтказиладиган X Осиё чемпионатига боради. Нуфузли турнир олдидан терма жамоа йилини 20 ноябрь — 4 декабрь кунлари Тошкентда бўлиб ўтади.

Олимпия сари йўл

Пойтахтимиздаги «Универсал» спорт саройида таэквондо WTF бўйича ўсмирлар ўтасида Ўзбекистон чемпионати бўлиб ўтиди.

Унда Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳридан 300 нафар 14—17 ўши таэквондочилар 10 вазн тоғифасида давнага чиқди. Якуний натижаларга кўра, Бекзод Иброҳимов(51 кг), Эргашбай Йўлдошев(68), Абдулазиз Махмудов(78) гала-ба козонди.

Кизлар ўтасидаги баҳсларда эса ўз вазн тоғифасида Зарнигор Абдуллаева, Заринабону Эргашева, Дурдана Абдуллаева, Ширин Алланазарова ҳамда Мухайё Сирохиддиновага тенг келадигани топилмади.

Хуршиджон НЕММАТУЛЛАЕВ,
 «ЎзДЖТУ» талабаси

БИРИНЧИ ВА СҮНГИ ЖАНГ

Салвадорлик 24 ўши боксчи Франсиско Руис ҳамюрти Рикардо Кортеста қарши кечган муштлашува олган жароҳати туфайли вафот этди, деба хабар берди «BoxingScene» манбаси.

Жаҳон бокс ассоциацияси (WBA) ташаббуси билан Сан-Сальвадор шаҳрида ўтказилган учрашувнинг саккизинчи раундида Р.Кортеста рақиби Ф.Руисга кули зарба берип, нокаутга уратди. Натижада хушини йўкотган Франсиско боши билан ринг полига қаттиқ урлган. Шифоноҳонга зудлик билан олиб кетилгани ва боши кисмida жарроҳлик амалийти ўтказилганига каралмай, боксчи бир неча кун ўтиб вафот этган.

WBA марҳум спортивни дафъ этиш ва оиласига замонлиликни ўз зиммасига олди.

Мазкур жанг Ф.Руис учун биринчи ва сўнгти 8 раундлик муштлашув бўлиб қолди. У шу пайдачча уч марта 3 раундлик жанг ўтказанди.

ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ УЧРАШУВИ

Теннис бўйича шу йили АҚШда ўтказилган «US Open»нинг Мария Шарапова ҳамда руминиялик Симона Халеп ўтасида кечган учрашуви йил ўйини» деба эътифод этилди.

Халқаро хотин-қизлар тенис ассоциацияси (WTA) расмий сайтида ёзилшича, мазкур бахшда Мария таърибли рақибасини 6:4, 4:6, 6:3 хисобида ўтган. Эътиборлиси, бу тақиқланган модда истеммол кўлгандилди айланниб, 15 ойлик дискалификацияга учраган Мариянинг дастлабки йирик учрашуви эди.

180 НАФАР ГРОССМЕЙСТЕР

Шахмат бўйича амалдаги жаҳон чемпиони Магнус Карлсен ва росиялик гроссмейстер Сергей Каирин Саидия Арабистонидан радип ва қалиб бўйича ўтказиладиган дунё биринчилигида катнашади.

Халқаро шахмат федерацияси (FIDE) матбуот хизмати тарқаттан маълумотта кўра, чемпионатнинг умумий ютуқ жамгармаси 2 миллион долларни ташкил этиди. Шундан 750 минг доллари чемпионинг, 250 минг доллар аёллар ўтасидаги мусобака голибига берилади.

Шуғул турнирда украинлик Василий Иванчук, арманистонлик Левон Аронян, озарбайжонлик Шахриёр Мамадиёв ва хиндистонлик Вишванатан Ананд, жами 180 нафар гроссмейстер иштирок этади.

Мусобақа 26—30 декабрь кунлари бўлиб ўтади.

МУНДИАЛ ҲАҚАМЛАРИ АНИКЛАНАДИ

Халқаро футбол федерацияси (ФИФА) 2018 йилнинг январида жаҳон чемпионати ўйинларини бошқарадиган таърибли ҳақамлар рўйхатини маълум қиласди, деба хаబар берди «TACС».

Ташкилот Абу-Дабида ўтказилган ҳақамлар бўлимининг беш кунлик семинарида мазкур тўхтамга келди. «ХЧ-2018»да иштирок этиши мумкин бўлган рефериликларни якуний рўйхатида 36 нафар арбитр исм-фамилияси қайд этилди. Кувонарлариси, ҳақамларнинг кенгайтирилган рўйхатига Рашидан Эрматов жарип келади.

Шунингдек, 1 декабрда Москва шаҳрида мундиялинг финал босқичига кўра ташлаш маросими бўлиб ўтади.

ЯКУНИЙ БОСКИЧ ФОЛИБИ

«Формула-1» таснифидаги автомобиллар иштироқида Абу-Дабида ўтказилган жаҳон чемпионатининг якуний босқичида финляндиялик Валттери Боттас («Мерседес») гала-коzonди.

«TACС»да келитирилишича, бу борада иккичи ўринни унинг жамоади, умумисобда аллаға мавсум голиб бўлиб улугорн британиялик Льюис Хэмилтон кўлга киритди. Унини ўрин эса «Феррари»нинг германлийлик валиси Себастиян Феттельга наисбет килиди.

Умумикамо ҳисобида «Мерседес» мусобақа тугашига уч босқичида расмийлаштириб бўлганди. Ундан кейинги поғоналарга «Феррари» ва «Ред Булл» жамоалари жойлашди.

3.ХОЛОВ тайёрлади.

Мангуликка даҳлдор мерос

Ҳақиқий тарихчи бўлиш учун ўкув адабиётлари, тарихий асарларни мутолаа қилишнинг ўзи етарл эмас. Бунинг учун мозайни экспонатлар ёрдамида ўрганиш, археологик экспедициялар таркибида кўхна манзилгоҳларга бориш, қазиш ишларида иштирок этиш, минг йиллик сопол синиларини кўриб, ўтмиш нафасини хис этиши лозим. Тошкент давлат педагогика университетининг тарих факультетидаги бўлаҳажак мутахассисларни тайёрлашда бу каби омиллар инобатга олиниади. Академик Аҳмадали Аскаров раҳбарлигига талабаларнинг малакавий амалиёт даврида Сополлитепа, Кўлбулоқ, Чоткол-Курама ёдгорликлари, Иртиштош каби худудларга ўкув экспедицияси уюштирилади. Ал-

батта, бу экспедицияларда жуда кўплаб меҳнат куроллари, жумладан, тош қирғич, чўкмор, тош айланган арча, денгиз кисқичбакаси чифаноғи, осталон кабилар топилган. Факультет ўқитувчи ва талабалари томонидан шу кунгача тўплланган тўрт мингдан зиёд экспонатлар жамланиб, Археология ўкув музеи ташкил этилди.

Музей экспозициясида экспонатлар давларга кўра жойлаштирилган. Ҳар бир даврга оид маълумотлар баннер шаклида намононинг истилган. Кўргазма одамзоданинг пайдо бўлишига оид илмий қарашлар жамланган экспозицион майдондан бошланади. Кейинги бўлимларда Ўзбекистон ҳудудидан топилган қадимги, ўтга ва янги тош, бронза, илк темир даврлари

хамда илк ўтга асрларга оид маълумот ва экспонатлар акс эттирилган.

Музейни катта қизиқиши ва ҳаяжон билан томоша қиласиз. Кадимги тошларга чизилган суратлар, зироатчи ва чорвардор уруғ жамоаларининг тош ва бронзадан ишланган безак ва меҳнат куроллари, Сополли маданиятига оид тўқимачилик асбоб-ускуналари, илк ўтга асрларга тегишига кўл тегирмон тоши, сўнгига ўтга асрлар сув тегирмони, бронза даври турмуш тарзи ҳақида сўзләтган ўғричоқ ётиборингизни тортади. Айниска, жуда яхши сакланган Банокат хумдони, Банокат кувурлари IX-XII асрлар кулолчилик санъати ҳақида ажаб тасаввур уйғотади.

— Тарихни чукур билиш унинг

накадар қадими маданият томирларидан сув ичишини мисоллар ёрдамида англаш орқали амалга ошади, — дейди тарих факультети декани, тарих фанлари номзоди, доцент Валикул Эшқувватов. — Музей кўринишидан мўъжазигина бўлса-да, унинг қўймати, аҳамияти жуда катта. Босис экспорнатларнинг барчаси Ўзбекистон Фанлар академияси академиги, тарих фанлари доктори, профессор Аҳмадали Аскаров раҳбарлигига тарих факультети талабаларининг бевосита иштироқида ўкув жарабаининг ажralmas бўлаги ҳисобланниш амалиёт асносида топилган. Бу музейнинг назария ва амалиёт ўйғулигини таъминлашдаги ўрнини белгилайди. Қачонки талабалар минг йиллар давомида ер қаърида яшириб ётган кўса, жанг қуроли, тақинчоқ каби тарихий ашёларни ўзи кўриб, қазиб олса, бу уларнинг ўша давр ҳақидаги билимларни мустаҳкамлашига имкони беради. Давлатчилигимизнинг уч минг йилдан зиёд тарихидан гувоҳлик беруб тураган экспонатлар талабаларда катта таассурот колдирмоқда. Келгуси йили Тошкент вилоятида қазиш ишларини олиб боришни режалаштиряпмиз. Бу музей экспозициясини янада боййтади.

Энг муҳими, тарих фанини ўқитиш методикаси йўналиши талабаларининг "Археология" фанидан амалий машғулотлари музейга ташрифдан бошланади. Бу ёшларни илмий фаолиятга йўналтиришга хизмат килади. Қўй курс талабалари мустакил иш, битирувчи талабалар битирув-малакавий иши, магистрлик диссертациялари тайёрлашда музей материаларидан бирламчи манба сифатида фойдаланади.

Санобар ЖУМАНОВА,
"Ma'rifat" мухбари
Владимир ГРАНКИН
олган суратлар.

Ma'rifat

TA'SIS
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy ya o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrdagi 0067-raqam bilan ro'yxtaga
olingan. Indeks: 149, 150. Г-1115. Tiraj 33822.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bositgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxonasi — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-6436

Ma'rifat dan
materialarni ko'chirib
bosish tahriri yarat
rusxati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahriri yaratga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifiga
qaytarilmaydi.

*Sharq-nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxona manzili Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'za yakuni — 00.25 Topshirildi — 01.25

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Xayreddinmurod AULFAYZOV.
Navbatchi:
Faxriddin RAHIMOV.